

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GLÅMSBIERG FRI- OG EFTERSKOLES ÅRSSKRIFT

DAG OG DAAD ER KÆMPERIM

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1 9 6 0

GLAMSBJERG FRI- OG EFTERSKOLES

ÅRSSKRIFT

Dag og dåd er kæmperim

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1960

Udgivet af Eleveforeningen
Glamsbjerg Fri- og Efterskole

Europa-Haus

Det har været almindeligt at kalde det århundrede, vi lever i, det 20. århundrede, for barnets århundrede, og der er det sande i det, at man aldrig tidligere har sat så meget ind på at tilrettelægge barnets undervisning og opdragelse, ja, hele dets opvækst, lige fra det som spæd kommer ind under lægens kontrol, den såkaldte profylaktiske behandling, til det gennem skolelægeundersøgelserne, gennem psykotekniske prøver, gennem erhvervsvejledning osv., osv. når frem til den plads, det skal fylde i tilværelsen, en plads, hvor det gerne skulle befinde sig godt!!

Hvis man samtidigt betænker, at vi i dette århundrede har haft to verdenskrige, hvor utalte mængder af børn er blevet skilt fra deres nærmeste, hvor mange børn er blevet dræbt eller påført store, ja, ufattelige lidelser, så kan det måske nok komme til at klinge mærkeligt, dette navn: barnets århundrede.

Ja, det er rigtigt, navnet, barnets århundrede, kan opfattes på den måde, at vi lever i et århundrede, hvor barnet mere end nogen sinde før har mødt tilværelsen både på godt og på ondt.

Men de af os, der følger med i, hvad der foregår, og det kan man næsten ikke undgå at gøre, meget få vil kunne holde sig uden for det udbud, der sker gennem aviser, radio og fjernsyn, kan ikke undgå at erkende, at det er vældige kræfter, der sættes ind for at skabe en fredelig sameksistens, at vi er inde i en aldrig tidligere set udvikling henimod en almen anerkendelse af menneskerettighederne, en anerkendelse, der forhåbentlig også betyder en funktion af disse rettigheder, så der verden over skabes levevilkår, der er mennesker værdige uden hensyn til race eller tro eller politisk anskuelse.

Menneskerettighedserklæringerne, der snart har sine to hundrede år på bagen, fik for netop et år siden ved FNs generalforsamling, 20. november 1959, et tillæg, der i dansk oversættelse hedder: *Erklæringen om barnets rettigheder*.

Jeg kan ikke her undlade at nævne et par af hovedpunkterne i denne erklæring, som jeg synes er af den allerstørste betydning.

1. Alle børn skal have disse rettigheder uden hensyn til race, farve, køn, sprog, religion, politisk overbevisning eller anden mening, national eller social oprindelse, velstand, fødsel eller anden stilling i samfundet for barnet eller dets familie.
2. Barnet skal nyde særlig beskyttelse og skal gennem love eller ved andre midler gives lejlighed til at udvikle sig legemligt og sjæleligt, moralsk, åndeligt og under frihed og værdighed, på en sund og normal måde.
3. Barnet er fra fødslen berettiget til et navn og en nation.
4. Barnet skal have ret til at vokse op under sunde forhold; derfor skal rettighederne om social tryghed og hjælp til pleje, bolig og lægehjælp også gælde barnets moder.
5. Ethvert barn, der afviger fra det normale i legemlig eller sjælelig henseende, har ret til en speciel behandling, opdragelse og omhu.
6. Barnet behøver kærlighed og forståelse for at udvikle en fuldt harmonisk personlighed. Derfor skal det overalt, hvor det er muligt, vokse op under sine forældres omsorg og ansvar, og i alle tilfælde i en atmosfære af hengivenhed, moral og materiel sikkerhed. Et lille barn må ikke undtagen i ganske særlige tilfælde skilles fra sin mor.
7. Barnet har ret til at modtage en uddannelse, som skal være gratis og tvungen i det mindste på det elementære stade. Det skal have en undervisning, der fremmer dets almindelse og tillige sætter det i stand til at blive et værdifuldt medlem af samfundet. Barnets bedste interesser skal være vejledende med hensyn til den uddannelse, det skal modtage.

8. Barnet skal under alle forhold være det første til at modtage beskyttelse og befrielse.
9. Barnet skal beskyttes mod alle former for forsømmelse og forbrydelse. Det må ikke være handelsvare under nogen form.
10. Barnet må ikke erhvervsmæssigt beskæftiges under en nærmere fastsat alder.
11. Barnet skal opdrages i en ånd, der rummer forståelse, tolerance, venskab mellem folkene, fred og almindeligt broderskab, og i fuld bevidsthed om, at dets kræfter og evner skal sættes ind for at tjene dets medmennesker.

Da jeg i sommer i foreningen for Forenede Nationer stiftede nærmere bekendtskab med dette dokument, gjorde det et stærkt indtryk på mig.

Det forekom mig, at det sagde så meget af det, som i vort land har stået som idealerne i opdragelsen af børn og unge. Tænk om man kunne få dette almindeligt anerkendt verden over, ja, ført ud i praksis. Hvilket grundlag ville det ikke være at bygge en ny og bedre verden op på?

Må jeg så derefter nævne, at jeg for få uger siden var så heldig at kunne deltage i et møde i Tyskland, hvor emnet var: Ungdommens opdragelse og uddannelse! Hvilken indsats gøres der på dette område af foreninger og organisationer samt af de frie skoler: folkehøjskoler og ungdomsskoler.

Mødet blev holdt i et kongreshus i Marienberg ca. 80 km øst for Köln, men altså beliggende i Vesttyskland. Selve huset bærer navnet: *Europahaus* og består af flere bygninger, deriblandt en nylig indviet, hypermoderne, som jeg var så heldig at få anvist værelse i.

Rejsen derved tager ca. et døgn, og knap en time efter ankomsten var vi i gang med arbejdet, og så holdtes møderne slag i slag, gennemført med præcision og stor grundighed, som det er tysk sædvane. En af deltagerne erklærede over for mig efter to dage, at hvis dette fortsatte ugen ud, så endte han i alt fald som et nervevrag. Så galt gik det ikke, han klarede den, men det er

strengt gennem en hel uge at følge flere foredrag daglig, når de holdes på et fremmed sprog, ofte med stor veltalenhed – det var folk, der var vant til at tale og besad stort ordforråd, og når man samtidig skulle forsøge at deltage i de forhandlinger, der altid fulgte på foredragene. Ligeferm ferie var det ikke, det varede også mindst en uge efter, at jeg var kommet hjem, inden jeg kom nogenlunde til hæfterne igen. Alligevel synes jeg ikke, at jeg i mange år har deltaget i noget, der var så betydningsfuldt og optog mig så stærkt.

Det kan ikke undre, at det gik sådan, fordi det jo netop var de spørgsmål, jeg dagligt beskæftiger mig med og søger at finde en løsning på, der var på tapetet.

De problemer, man tog op til behandling, angik først og fremmest ungdommens forhold i de demokratiske lande. Men også fra østbloklandene forelå der en mængde oplysninger, som i alt fald i betydeligt omfang ikke havde været tilgængelige for nogen af deltagerne før. Der var altså nok at tage fat på, og man kunne inddele emnerne i tre hovedgrupper:

1. De demokratiske landes ungdom. Hvorledes bevarer vi den for demokratiet?
2. Østlandenes ungdom. Hvilke kår lever den under? Har vi nogen muligheder for at hjælpe.
3. De underudviklede landes ungdom. Den ungdom, som demokratiet og kommunismen kæmper om. Hvem skal vinde den, hvilke midler kan vi bruge, og hvorledes ser ungdommen i disse lande (Asien – Afrika) selv på det?

Det vil være helt umuligt her at gå ind på disse problemer i detaljer. Jeg må indskrænke mig til at pege på det glædelige i, at man dog er optaget af og klar over, at disse spørgsmål eksisterer, og at man kan samles fra forskelligt hold for at søge at finde veje frem mod deres løsning. Allerede dette er et lyspunkt, og det er al ære værd, at initiativet er taget fra tysk side. Jeg må sige, at vi blev modtaget med fuld honnør. Intet udtryk anvendtes så ofte som: »Vore danske venner« eller endda »Vore kære

danske venner», og jeg kan ikke nægte, at der stod handling bag ordene, vi blev virkelig behandlet som venner, hensynsfuldt og elskværdigt. Fra begge sider undgik man at føre sådanne spørgsmål på bane, som kunne drage minderne frem om tidligere misstemninger Danmark og Tyskland imellem, altså besættelsestiden og det sydslesvigske spørgsmål. Selv har jeg ikke særlig let ved at føle mig tryk ved tyskernes måde at behandle spørgsmålene på, og ofte må man stille sig selv det spørgsmål, om vi i det hele taget taler om de samme ting, selv når vi bruger de samme ord. Jeg tror nok, jeg tør sige, at samtlige danske deltagere gik ind for, at vi også fra vor side skulle strække os længst muligt for at nå frem til en forståelse, og gjorde det med den følelse, at vi derved tjente fremtiden, tjente livet.

Man kan i denne forbindelse let komme til at tænke på den norske digter Bjørnstjerne Bjørnson og det raseri, der mødte ham, da han mere end en menneskealder efter krigen i 1864 begyndte at tale om forsonlighed mod Tyskland. Han var nær blevet ædt levende. Og nu, en halv menneskealder efter besættelsen, har vi både kulturelt og militært samarbejde med det folk, der overfaldt os i 1940.

Der var sandelig heller ikke sparet, når det gjaldt om at skaffe talere frem, der var inde i de sager, de skulle tale om. Repræsentanter for alle Vesttysklands betydeligste ungdomsorganisationer, mange af dem meget sympatiske og fremfor alt fantastisk dygtige. En ung dame, frk. Ehrentraut Scholtz, boende i Bonn, og den ledende konsulent i alt vesttysk ungdomsarbejde, virkede i begyndelsen stiv og meget formel, men vandt så absolut ved nærmere bekendtskab – i det hele taget kom vi mange af disse unge dygtige tyskere meget nær, og rigtigt nær, da vi opdagede, at vi faktisk kunne mere os over de samme ting.

Ungdomslederen for Bayern, Hubert Jagusch, titel: jugendpflieger, oversættelse: ungdomskonsulent, var som de fleste sydtyskere meget gemytlig og gav en aften en underholdning, der bestemt også ville have taget dansk ungdom med storm. Og mest sympatisk af alle var måske Hinrich Grote, lige hjemkommen fra studieophold i England; nu skulle han hjem og fort-

sætte sine studier i Göttingen, men inden deltog han altså i dette møde, stærkt optaget af tidens problemer.

Gennem alle udlændinges udtalelser gik den dybeste ærbødighed for den betydning, den danske folkehøjskole og de frie ungdomsskoler har haft, og jeg vil tro, at på det kulturelle område blev ingen enkeltpersons navn nævnt så ofte som Grundtvigs.

En aften var helliget ungdommens digtekunst. Indrammet af musik oplæstes digte fra den allernyeste tid, digte af unge fra Ungarn, Polen og andre af de undertrykte lande. Det var umuligt at forblive upåvirket af de anklager, der rettedes mod de vestlige lande, fordi de havde forsømt at støtte den frihedskamp, der var rejst bag jerntæppet. Denne anklage og så den håbløshed, der også kom til udtryk, fortæller om de store opgaver, som fremtiden giver os at løse.

Må jeg så som noget af det interessanteste fra dette stævne fortælle lidt om, hvad et par repræsentanter fra underudviklede lande havde at berette om ungdommens stilling og muligheder i deres hjemland. I de store politiske omvæltninger fra de sidste 15 år har vi vel især lagt mærke til, hvad der er sket i Asien og Afrika.

I Asien har det område, som kaldes Indonesien og ligger syd for Indien, revet sig løs fra europæisk overherredømme og er opstået som selvstændig stat. En af deres dygtige unge, der i øjeblikket studerer i Bonn, Sirait hedder han, fortalte os om ungdommens situation i hans hjemland.

Den nye indonesiske stat har bygget sin grundlov op på 5 principper, som jeg her kort skal nævne:

1. Tro på gud (det siges dog ikke, hvilken gud, da der i landet er flere religioner, bl. a. mange muhamedanere. Der er 8 pct. kristne, og disse indtager nøglestillinger, har altså afgørende indflydelse på landets styre).
2. Nationalisme (fædrelandskærlighed – national uafhængighed).
3. Social retfærdighed.
4. Humanisme – menneskelighed.
5. Demokrati – altså folkestyre.

Disse 5 grundprincipper i statens styre er også grundlaget for ungdommens opdragelse og uddannelse. Medens den nazistiske propagandaminister, dr. Goebbels, i sin tid som sin bekendelse erklærede: det gør ikke så meget, hvad man tror på, blot man tror, mener man altså i den unge indonesiske stat, at der netop er af altafgørende betydning, *hvad* man tror på, og deri er vi jo ikke uenige.

Af de fem principper spiller måske nok det nationale den største rolle. Der har jo været tale om en løsrivelseskamp fra Holland, og den har været ført så hæftigt, at hollandsk i dag er fuldstændig forsvundet som sprog derovre.

Sirait var i besiddelse af en ikke ringe bitterhed. Indonesien står som de fleste andre udviklingslande i dag over for et valg. Skal de slutte sig til den frie verden, eller skal de lade sig opsluge af kommunismen. Vi synes jo, at valget må være let, men Sirait ser det på en helt anden måde end vi. Han synes i høj grad, der er noget at overveje, også for ungdommen. Hvilken støtte kan de vente sig, hvem vil hurtigst føre dem ud af den underudviklede verden, de lever i. Det må vi undersøge, siger Sirait, og lægger egentlig ikke skjul på, at det bliver nogle få, der kommer til at vælge på alle indoneseres vegne.

Der er noget uhyggeligt i, at den ungdom, der vokser op derovre, som Sirait siger, ikke kender spor til kommunismen og kun kender den vestlige verden fra forældrenes tale om den som undertrykkeren. Og for denne ungdom skal de få nu vælge mellem kommunisme og demokrati, og så gør de det ud fra rent materialistiske grunde, koldt overvejende: hvem byder mest. Sirait kan godt se på os, at dette synes vi er et nummer for stærkt, men han trækker på skuldrene og siger: »Nå, ja, men alt hvad I har gjort har I jo også gjort af rent egoistiske grunde. Nu er det vores tur. I et par århundreder har Vesten holdt os uden for lyset. Nu vil vi ind i lyset og se, hvad I laver der. Årsagen til kommunismens opståen er jo da også den, at de kristne ikke lever efter den kristne lære.«

Vi bøjer hovedet og ved, at han har ret. For øvrigt er han selv kristen.

Og stort bedre gik det os for resten ikke, da det var en repræsentant fra Kenya, Erneste Shivutse, der talte. Han var en smuk repræsentant for sit folk, af en farve som mine brune søndagssko, når de er pudset allerfinest, levende, hurtig i tale og bevægelser.

Han var også kristen, men jeg glemmer aldrig hans svar på spørgsmålet, om de dog ikke havde et og andet at takke de europæiske missionærer for. »Jo,« svarede han med et fint smil, »vi fik Biblen, og de fik landet.«

Skulle nogen af os i forvejen have gået rundt med hovmodige tanker om, hvad vi havde været for de farvede folk, så blev vi for alvor pillet ned. For det er jo sandt, at vi europæere fik det land, som de farvede folk nu kæmper for at få tilbage igen. Jeg tror ikke, at vi foreløbig behøver at frygte for, selv om vi går ind for en indsats for udviklingslandene, at vi skulle komme til at betale mere, end vi skylder dem. Skulle nogen komme i tanker om, hvad vi har lært de farvede af teknik og videnskab, så vil jeg bede dem tænke på, hvad Shivutse havde at sige om den ting, at det var europæerne skam nødt til, for de kunne ikke få tilstrækkelig hvid arbejdskraft til Afrika p. gr. af tigre, slanger, klima osv. Igen et lille fingerpeg om vort rent egoistiske motiv.

Men summen af alt dette er jo alligevel, at vi i dag må prise den ungdom, der nu skal tage fat. Aldrig har opgaverne været større, men heller aldrig har forståelsen for det menneskelige fællesskab været mere udbredt, hvad enten den så giver sig udtryk i FN, i Europarådet eller i hjælpen til udviklingslandene.

Gunnar Olsen.

Dygtiggørelse — opdragelse!

Enhver udvidelse af grænserne for vor viden pålægger individer og nationer et forøget ansvar.

(Niels Bohr).

De sidste årtier har unægtelig udvidet grænserne for vor viden ganske betydeligt. Og hele den deraf følgende tekniske udvikling er kommet ind på livet af os på utallige områder. I tidligere tid var naturvidenskab og teknisk forskning i langt højere grad isolerede fænomener. Man vidste godt, at der fandtes videnskabsmænd, som arbejdede i laboratorier og institutter, men det var alligevel meget mere fjernt fra almindelige, jævne mennesker. Det kom os ikke rigtig ved – og blev vel tilmed af mange jævne mennesker betragtet som noget af en luksus. Men i dag er situationen helt anderledes. De tekniske videnskabers resultater er rykket os ind på livet, er kommet ind i vor hverdag og har ændret den. Landbruget er blevet mekaniseret og fabrikker og virksomheder bliver i stadig stigende grad automatiseret. Teknikken har ændret landmandens og arbejderens hverdag. Vi er inde i en udvikling, som foregår med rivende fart – og en udvikling, som ikke lader sig standse, og som vi da for øvrigt heller ikke skal prøve på at standse.

Vi nyder alle godt af de tekniske fremskridt, og når alt kommer til alt vil vel ingen af os undvære nogen af alle de goder, som udviklingen har bragt os. Vi gør jo daglig brug af disse ting, som på mange måder er med til at lette det daglige arbejde og gøre livet lettere og behageligere – og på sine områder sandelig da også rigere og skønnere. Man skal passe lidt på, at man

ikke bliver hængende i en lovprisning af de gode gamle dage, som måske slet ikke var så gode endda.

Men det, som gør, at mange mennesker i dag står med uro og angst og usikkerhed over for alt det nye i tiden, er vel nok, at det er kommet så pludseligt over os. Det er som om der er gjort et spring i historiens rolige fremadskridende gang. Derfor er det på mange måder svært at finde frem til en helhedsopfattelse af tilværelsen, at finde sammenhæng, et ståsted. Vi føler, vi oplever et tidehvert, et brud mellem gammelt og nyt, en tid, hvor der ikke blot sker ændringer på det materielle område, men hvor de gamle kulturformer bliver sprængt, hvor alting flyder og er usikkert.

Alt dette har vi hørt og sagt så tit, ja, næsten til trivialitet, og det er også tit blevet brugt som en halvdårlig undskyldning for vor adfærd. Men da det netop forholder sig sådan, så kan der ikke tales tit nok om det, fordi det må beskæftige os, om vi ikke vil give op over for de nye krav, som vi stilles overfor; om vi vil have en mulighed for at overleve, da må vi interessere os for vor tid og dens problemer – og for fremtiden.

Nu er det jo da heller ikke noget ganske specielt for vor tid at opleve et tidehvert. Det fortælles, at allerede Adam engang skal have sagt til Eva: »Lille kone; vi to oplever sandelig et tidehvert!« Og som vore urfædre ikke henfaldt til romantiske drømme om det tabte paradys, men gik i gang med de opgaver, der var henlagt til dem: at gøre sig jorden underdanig og blive frugtbare og mangfoldige, sådan gælder det også i dag, at vi må se fremad og være parate til at møde de krav, som den nye tid stiller os overfor, – også det krav om forøget ansvar, som dermed er pålagt os. I et demokratisk samfund kan ingen nemlig sige sig fri fra et vist medansvar over for udviklingen i det samfund, vi lever i.

Fra alle sider lyder der i dag et krav om dygtiggørelse, om reel og saglig viden. Og hele den tekniske udvikling har da også medført, at dette krav er betimeligt og nødvendigt. Men problemet om dygtiggørelse og uddannelse må også ses i et langt større perspektiv. Som forholdene i verden har udviklet sig, er det

klart, at konkurrencen mellem øst og vest vil udvikle sig mere og mere i retning af at vinde herredømmet på det tekniske og økonomiske område. Og hvis ikke vi i den vestlige verden vil sakke helt agterud og til sidst tabe spillet, så må der en forøget indsats til på disse områder. Hvis vi vil vinde kapløbet, må der ofres – om måske ikke både blod, sved og tårer, så dog i hvert fald sved – og penge. Der må investeres i de unges uddannelse, og den må gøres bedre og mere effektiv. Og de unge må ansøres til virkelig at gøre en indsats for at blive så dygtige som muligt på deres felt. Faglig dygtighed og kunnen kan vi aldrig få for meget af.

Men – for der er et men – når alt dette er sagt og det må siges, fordi det er af tørste vigtighed, at vi virkelig gør os baggrunden klar, så må det også tilføjes, at denne faglige og tekniske dygtiggørelse, hvor nødvendig den end er, aldrig må få lov at stå alene. »Oplysning være skal vor lyst, er det så kun om sivet, men først og sidst med folkerøst oplysningen om livet.« Disse kendte linjer af Grundtvig må aldrig glemmes, og vil vel næppe heller blive det af de ansvarlige ledere i Grundtvigs fædreland. Men det kan være gavnligt undertiden også at foreholde det for dem, som må søge denne »oplysning om livet«. Det er nemlig ikke nok med faglig og teknisk viden, men der må mere til, for at et folk, et demokratisk samfund skal kunne bestå.

Desværre kan man undertiden på mange områder mærke en vis tendens til at overlade afgørelserne til fagmændene, til specialisterne. Der kan være tilfælde, hvor det er nødvendigt, men hvis det bliver almindeligt, at flere og flere områder inden for vort samfundsliv, inden for det politiske liv, bliver overladt til specialisterne, da er vi i færd med at save den gren over, vi selv sidder på. Da klipper vi nerven i det demokratiske princip over, og da er faren for en udvikling og omvæltning af langt mere vidtrækkende og farlig karakter større end den fare, der ligger i selve den tekniske udvikling, som vi omtalte i indledningen, og som mange nærer angst for.

Princippet i en demokratisk samfundsordning – hvis man

overhovedet på det punkt kan tale om principper – er jo netop, at man skal snakke om tingene. En kendt statsmand har engang ment at kunne definere demokrati med ét ord: diskussion, og det er vist ikke helt galt. Men er det tilfældet, så må vi også søge en dygtiggørelse, som gør os egnede til at tage ordet og snakke med, fordi vi kun derved kan være med til at forme udviklingen. Det er på dette punkt – eller med denne hensigt – vi må søge det, som Grundtvig kaldte oplysningen om livet.

Men hvordan erhverver man sig da denne oplysning om livet? Det er tidligere blevet sagt – og det er rigtigt, at der findes kun to måder, hvorpå man kan lære livet at kende; den ene er gennem historien, hvor livet, menneskehedens kæmpen og søgen, ligger udfoldet for en, og den anden måde er ved at leve det.

I den norske forfatter Tarjei Vesaas' lille roman »Sandeltræet« fortælles der om en mand, der arbejdede på en bog om »det at være til«, men det var noget, som aldrig blev færdigt, hedder det også om dette arbejde; nej, for bogen om det at være til, eller det at leve, den er aldrig blevet skrevet og kan heller aldrig skrives. Livet, som det udfolder sig for os, er bestandig nyt, hvert øjeblik, vi lever, og hver situation, vi kommer ud for, er aldrig helt som noget, vi tidligere har oplevet. Derfor kan man aldrig i bøger læse sig til, hvad livet, og det at leve, er, men man må opleve det selv, men gennem historiens tale kan man lytte sig til, hvad mennesker til alle tider har tænkt og gjort, og man kan få oplysning om den rod, hvoraf vi er runden. Og man kan endvidere få bekræftet den gamle sandhed, at historien gentager sig, dvs. at mennesker til forskellige tider og i forskellige situationer egentlig ikke er så forskellige, som man undertiden kan være tilbøjelige til at tro. Og så lærer historien os endvidere noget om – og det er ikke det mindst vigtige – at livet er fællesskab, at livet er i egentligste forstand ikke noget, vi ejer, men det er noget, vi kun har for at give det videre til andre, dele det med andre, leve i fællesskab. Og på dette punkt er forholdet i dag nøjagtigt det samme, som det altid har været, derfor kan vi lære af historiens tale, og den baggrund er nødvendig for at gå i gang med selv at leve livet, det er den livsoplysning, som må til,

den åndelige ballast, som et folk må have, om det vil leve – og overleve.

Den folkelige oplysning sådan som den gives på ungdommens efter- og højskoler og i de folkelige oplysningsforbund må derfor betragtes som mindst lige så vigtig som den uddannelse, der finder sted i eksamensskoler og på universiteter. Ingen af delene kan undværes, de er begge nødvendige, men skal vor vestlige kultur have nogen mulighed for at overleve, da må alle kræfter sættes ind – også i vort lille samfund – såvel på at få uddannet specialister og teknikere, som på at få »uddannet« folk, der ud fra livets skole har fået en mulighed for at afveje specialister-nes udsagn mod hinanden, og tage ansvaret for, hvad der skal nyde fremme og hvad ikke, for, hvad der tjener helheden bedst. Det nytter ikke, at vi bliver nok så dygtige til at lave sindrige maskiner og aflure naturen dens hemmeligheder, hvis ikke vi ved, hvad vi skal bruge maskinerne til eller hvorfor vi laver dem. Det er ikke nok, at man kan opdage atomkraften, hvis man kun kan finde på at anvende den til atombomber. Her må der en menneskelig autoritet til for at fortælle teknikerne, hvad det er, vi har brug for. Videnskabens resultater må her ligesom sorteres, der må gøres et valg, som videnskabsmanden, der er så stærkt engageret i den rent tekniske side af sagen, ikke altid vil være i stand til at foretage. Denne autoritet kan udmærket komme fra mennesker, som intet aner om atomer og atomers adfærd, men som ved noget om mennesker og om menneskers adfærd, og som ud fra deres placering midt i livet ved noget om, hvad der tjener menneskeheden bedst.

Har vi værdier i den samfundsform, vi lever under, og som vi mener, det er værd at værne om, og det er vi dog en del, der endnu mener, da må alle være med. Men dette værn bygges ikke alene ved dygtiggørelse på rent faglige og tekniske områder, men lige så meget og vel endnu mere gennem udnyttelsen af de muligheder, som ungdommen har til at få en folkelig oplysning. Det er ikke nok med et ophold på en efterskole, hvor godt og sundt det end kan være; man er i virkeligheden slet ikke moden nok, man kender for lidt til livet til at få noget virkeligt varigt

udbytte ud af et sådant ophold. Men her har højskolerne stadig deres store mission og ligeledes kurserne, som afholdes af de forskellige oplysningsforbund. Der rynkes så meget på næsen ad det, der foregår disse steder, men jeg tror, at selv det at flette med peddigrør eller lære at binde sine bøger ind er af stor og blivende værdi for den enkelte. Og for øvrigt plejer luften jo da for resten disse steder på alle måder at være renere og sundere, end den er på ølstuer og gadehjørner, en ting som måske ikke kommer dette emne ved – men alligevel! – Og hvordan var det for resten »den gamle« sagde? »Oplysning være skal vor lyst, er det så kun om sivet« – det gælder stadig væk – og det er af stor betydning – »men først og sidst med folkerøst oplysningen om livet« – javel, men et sted skal man begynde, og har man først fået begyndt, så har den slags ting en tilbøjelighed til at gribe om sig og søge mere og mere ind mod det egentlige.

Jørgen Larsen.

Velfærdsstat og åndsliv

Under denne overskrift har Peter P. Rohde i Perspektiv, oktober 1960, skrevet en meget interessant artikel, som det vel er værd at fordybe sig lidt i. Jeg skal i det følgende forsøge at gengive hovedindholdet af hans artikel og henviser i øvrigt til det udmærkede tidsskrift.

Allerførst må man gøre sig klart, hvad en velfærdsstat er, og den defineres som »et samfund, hvor staten anerkender en forpligtelse over for den del af befolkningen, der ikke er i stand til at forsørge sig selv.« Således gamle, børn, syge og arbejdsløse, samlet mellem en tredjedel og halvdelen af befolkningen. Det er dog vanskeligt at give en ganske præcis forklaring på ordet og dets mening, fordi det gennem meget brug har mistet sin afgrænsede betydning, og om der er mange eller få velfærdsstater, strides man meget om. Peter P. Rohde mener dog, at man kan enes om at betegne »lande som Storbritannien, Holland, Luxemburg, Tyskland, Svejts, de skandinaviske lande og alle østblok-landene fra Polen til Kina, samt Israel som velfærdsstater.«

En velfærdsstat, siger Rohde, forudsætter et mindstemål af velstand for at kunne blive effektiv, men i øvrigt må man søge roden til deres dannelse flere steder. For de europæiske velfærdsstaters vedkommende drejer det sig om en dobbelt indflydelse nemlig kristendommen og socialismen, der begge, ud fra forskellige synspunkter, anerkender sit ansvar over for de svageste i samfundet. At velfærdsstaten ikke er blevet en realitet i de syd-europæiske lande skyldes for Frankrigs vedkommende »en historisk bestemt revolutionær attitude«, for Spaniens vedkommende en »anarkistisk livsanskuelse« og for Italien »en spontan protest

blandt masserne«. – At USA ikke er blevet en velfærdsstat har sin oprindelse i England, hvor liberalismens teorier kom til verden. Disse var oprindeligt kun økonomisk begrundede, men fik gennem Darwins teorier en stærk vækst. Den stærkestes overlevelse blev også inden for samfundslivet anerkendt som det sundeste princip. Således sagde den amerikanske pengemand Andrew Carnegie: »Konkurrencen kan være hård mod den enkelte, men er altid nyttig for helheden, idet den skaber garanti for, at det bliver de bedst egnede, der overlever.« Dette er – i modereret form – den moderne amerikaners syn på samfundet idag og dets forpligtelser over for de svage.

Således er velfærdsstaten nu begrænset meningsmæssigt, og stedligt, men den har også en tidsmæssig begrænsning: »Velfærdsstaten kan først blive til, når samfundet har opnået en vis velstand, og den mister sin eksistensberettigelse, når samfundet er blevet så velhavende, at alle eller det store flertal har mulighed for at forsørge sig selv på tilfredsstillende måde, en forsørgermulighed, der vel at mærke også må omfatte alle de på grund af alder, sygdom og invaliditet af forsørgeren afhængige personer. Velfærdsstaten bliver da det tidsrum, hvor en vis velstand er for hånden, men hvor denne er så ulige fordelt, at mange mangler det absolut fornødne, mens andre har så meget, at der kan opnås betydelige fordele for helheden ved en fordeling og ud-ligning af de materielle goder.«

Vi lever altså i et overgangsstadium mellem den »fattige« og den »rige« velfærdsstat og må koncentrere vor interesse om dette tidsrum. Vi lever i »service-staten« siger Peter P. Rohde. Denne titel forklares på følgende måde: der har allerede »i mange år været et slags kapløb mellem de politiske partier i demokratierne, hvor alle partier søger at tilkøbe sig vælgerbefolkningens gunst ved at love den større og større sociale ydelser, altså ved en stadig udvikling af velfærdsstaten. Kampen om stemmerne kan derved udvikle arbejdet på at udvide forsorgen i en uheldig retning og forvandle den til en form for bestikkelse.« I denne retning er udviklingen gået i alle de vestlige demokratier, mens den i østbloklandene er blevet til formynderstaten, hvor vel-

færdsstaten er blevet et tvangsmiddel, der anvendes til politisk ensretning.

I service-staten derimod er der ikke tale om nogen form for tvang mod vælgerne. Tværtimod. De er de egentlige magthavere, hvilket udnyttes således at de spiller det ene parti ud mod det andet for at opnå stadig større ydelser, som atter medfører en overbudspolitik fra politikernes side, der forvandler det nydende flertal til passive modtagere og til en klasse af samfundssnyltere. De forlanger brød og skuespil – og får det . . .

Det er denne udvikling, der er så farlig, fordi dens sidste konsekvens er »en ny analfabetisme, hvor radio og fjernsyn sørger for det mål af åndsliv, de mætte maver kan fordøje, og hvor det derfor ikke mere, når man har forladt skolen, skønnes påkrævet at åbne en bog.« Forfatteren mener dog, at man her forenkler sagen vel meget, fordi dens virkelige grund er en »allestedsnærværende menneskelig tendens«. Det er dovenskaben. »De fleste mennesker har aldrig kæmpet for noget, hvis de ikke blev tvunget til det, og i dag, hvor der ikke mere er grund til nogen kamp for at eksistere, bliver de passive tilskuere til begivenhederne.«

Men også dette er måske for groft tegnet og retter angreb mod velfærdsstaten, som er urimelige. Man må fastholde, at velfærdsstaten er »forudsætningen for en højere og bedre kultur«. Dens opgave er løst, når den befrier mennesket for kampen for at skaffe sig livets opretholdelse og skænker dem frihed. Hvad de så vil bruge denne frihed til, bliver deres egen sag, hedder det.

På dette trin af udviklingen bliver åndsarbejderen af en altafgørende betydning, fordi han alene har mulighed for at føre mennesket ud over dette dødpunkt, og det er da hans opgave at få mennesket til at forstå, hvad friheden er, og hvad den kan bruges til. Han skal formidle kulturen. Han kan ikke bindes politisk på nogen som helst måde. »Som det særligt sensitive menneske, han må være, oplever han tidens farer og elendighed med en særlig intensitet, såvel i samfundet som i sit eget indre. Hans liv former sig som en kamp med uhyrer – i hans eget indre, kampen mellem friheden (som er udtrykket for hans egen indre

nødvendighed) og de sociale og psykiske faktorer, der vil kvæle denne frihed.« Han kæmper sin kamp alene og udmønter dens resultat enten som digter, kunstner eller videnskabsmand og forsøger derigennem at meddele sine medmennesker sine resultater.

»Hvis det ikke lykkes at vække mennesker til forståelsen af disse ultimative kendsgerninger, vil alle de rædsler, som velfærdsstatens kritikere har udmalet for os, blive til virkelighed: et samfund af individer, der i alle henseender lever et betrygget liv i velstand og frihed, men som ikke har begreb om, hvad de skal bruge denne velstand og frihed til, hvorfor de udvikler en åndelig underernæring, som virker opløsende på den kulturelle værdiskala, altså på kulturen.«

Hvad er da roden til dette onde? Hvor finder vi den fejl i udviklingsforløbet, der har afsporet den harmoniske vækst? Peter P. Rohde mener, at man ved at søge helt til bunds vil finde, at teknikken er skyldig. Selvfølgelig ikke teknikken i sig selv, men menneskers forhold til den. Man antager den for at være et mål i sig selv og ikke et middel, og han fremhæver farten. Sådan set har man intet at haste så voldsomt efter, men man skal skynde sig.

Det er allerede hævdet foran, at velfærdsstaten her i Vesten kun tager sig af borgernes materielle velfærd, mens den åndelige dito ikke interesserer staten synderligt, men spørgsmålet er, »om det ikke er inkonsekvent at tage vare på det ene, men ikke på det andet.« Imidlertid ligger det sådan med åndsliv og kultur, at de ikke lader sig underkaste statistiske beregninger og ej heller fremkaldes ved finansielle bevillinger. Derfor er de så vanskelige at styre og så yderst ukontrollable. Måske derfor viger man stort set tilbage fra at tage endelig stilling til det ene eller det andet spørgsmål, som set med åndsarbejderens øjne er livsvigtigt. Dog mener Peter P. Rohde, at man skulle kunne gribe ind over for ødelæggende tendenser, f. eks. hvor råhed, aggression, hensynsløshed, sadisme, perversitet og fordummelse bliver opmuntret for profittens skyld. Midlerne vil altid kunne diskuteres og misbruges »så sandt som der endnu ikke på denne jord har eksisteret noget, der ikke kunne misbruges«.

Endelig tegner Peter P. Rohde billedet færdig af åndsarbejders situation i dag. Denne vigtige person i kampen. I tidligere tider kunne han nyde godt af kirkens eller statens velvilje og støtte og senere hen af interesserede rigmænd, men i dag er han blevet den eneste virkelige og sidste proletar. Han nyder selvfølgelig de samme goder som velfærdsstatens andre borgere, men det hjælper ham overhovedet ikke som åndsarbejder. Denne stilling kan blive lige så farlig for velfærdsstaten i Vesten som kravet om ensretning i de østlige formynderstater. Begge dele betyder død for kultur og åndsliv.

»Perspektiv«, oktober 1960
ved Poul A. Jørgensen.

Til olympiaden i Rom

Annelise Hollemann (1. real b) vandt en olympiade-rejse. Her bringer vi udtog af hendes omfattende rejsedagbog.

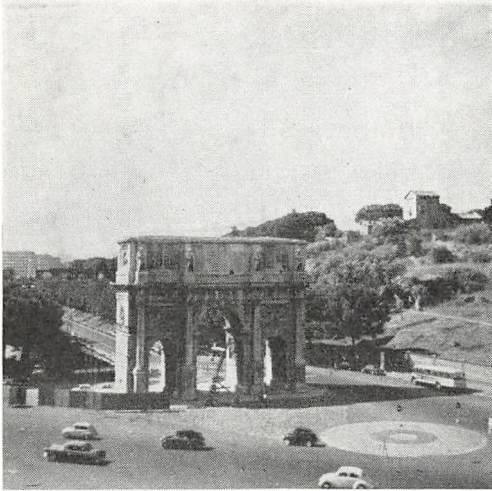
En ganske almindelig dag som alle andre så jeg straks posten igennem, da den kom. Der var et brev til mig, og det slog mig straks, at det var et glædeligt budskab – og ganske rigtigt: Jeg åbnede brevet og læste, at jeg var en af de ti, der havde vundet en olympiade-rejse til Rom.

I begyndelsen kunne jeg ikke rigtig forstå det, men efterhånden gik det op for mig, hvad det egentlig var. Vinderne skulle starte den 30. august fra København og være hjemme igen den 15. september. Hver vinder måtte have en ledsager med.

Mandag morgen den 29. august startede vi den dejlige tur til Rom. Vi skulle samles i København, jeg havde min mor med; vi havde i forvejen fået tilsendt forskellige oplysninger om turen. I København, hvor vi skulle overnatte, var vi om aftenen sammen på hotellet og havde det hyggeligt, så vi lærte snart hinanden at kende. Kl. 21 hørte vi fodboldkampen Polen-Danmark. Heldigvis var alle deltagerne interesserede i fodbold. Kampen var meget spændende, også det var med til at skabe en vældig god stemning.

Den følgende morgen stod vi tidlig op. Kl. 7.30 afgik toget fra hovedbanegården, og der var et vældigt liv på banegården den morgen. Heldigvis var der en pige med på min alder, og vi blev straks fine venner. Fra Gedser skulle vi sejle med den danske færge »Frederik den IX«. På færgen spiste vi det berømte kolde bord. Det varede ca. 2 timer, inden vi nåede Grossenbrode. Om bord på færgen hørtes alle mulige sprog som en ensformig summen, der var f. eks. grønlændere, nordmænd, kinesere, japanere, negere, arabere, meksikanere og mange flere. En halv time efter ankomsten til Grossenbrode blev der fløjtet afgang for olympiade-ekspressen. Der var reserveret sovevogn direkte Grossenbrode-Rom til os. Med stor hastighed kørte toget nu sydpå. – – –

Den rejsende, der besøger Rom første gang, får let det indtryk, at byen

Kejser Constantin's triumfbue. På buen er der relieffer, der fortæller om Constantins liv.

med sine store, moderne bygninger og strålende butikker ligner alle andre storbyer. Men efterhånden opdager man på sine vandringer gennem byen det gamle Rom, og hvis man lægger godt mærke til alt, hvad man ser, kan man genopleve hele dens lange historie. Da vi stod inde i Colosseum og fik en del forklaret om dens historie, var det, ligesom om tiden var skruet mange hundrede år tilbage, sådan følte jeg det i hvert fald. Man får først begreb om Roms storhed ved at se alle de vældige bygningsværker, de gamle romere har efterladt sig. En anden ting, vi også lagde mærke til, var alt det rindende vand, der vældede frem alle vegne. Romerne har forstået at bevare de gamle minder på en helt fantastisk måde.

Om aftenen er der projektørbelysning i flere farver i de gamle ruiner og fontæner, det ser meget smukt ud. Rom er vel også den by i verden, hvor man tydeligst ser skellet mellem nyt og gammelt. — —

Mandag aften var vi til boksekamp i Palazzo dello Sport, en fantastisk flot kuppelformet bygning i udkanten af Rom. Den kan rumme 20.000 tilskuere, og den aften var der næsten ingen ledige pladser. Italienerne var meget temperamentsfulde, de råbte og skreg, hvis de syntes, resultatet skulle have været anderledes. Jeg husker tydeligt denne aften. Ved en af de sidste runder var det en polak og en amerikaner, der boksede, og da amerikaneren blev kåret til vinder, blev italienerne så ophidsede, at de skreg og råbte så højt, at vi ikke kunne høre, da orkestret spillede den amerikanske nationalmelodi.

Næste dag var vi en tur ude ad Via Appia, som er den gamle hærvej,

Fra Colosseum.

der førte ind til Rom fra syd. Et par kilometer ude var vi nede i Katakomberne, der kan besøges af turister, men man må aldrig gå derned alene, da man let kan fare vild i de lange gange, og det er et helt under, hvis man kommer levende op igen. Den fører, der viste os omkring dernede, talte en blanding af svensk, norsk, dansk og tysk, så vi kunne ikke forstå alt, hvad han fortalte os. Katakomberne er gamle gravpladser, hvor de kristne i oldtiden begravede deres døde. Rom er bygget på en jordart, der kaldes tuf, og det kan ikke så let styrte sammen, derfor har man kunnet grave katakomberne i fem etager under hinanden. — — —

Lørdag den 10. september havde vi set hen til med den allerstørste forventning, og da vi tog ud til Stadio Flaminio, var humøret højt hos alle. Vi havde faktisk regnet med, at »guldet« var sikkert, men det gik anderledes. Så snart kampen var begyndt, fik Jugoslavien et mål, og ti minutter senere et til. Efter disse to mål var det, ligesom humøret faldt adskillige grader, og i anden halvleg gik det helt galt, så nu troede vi ikke mere på dansk sejr, selv om Harald Nielsen gjorde, hvad han kunne. Flemming Nielsen scorede trøstmålet med et langskud i kampens sidste øjeblik. Det var nogle skuffede danskere, der tog fra Flaminio den aften.

Søndag den 11. september var vi til olympiadens afslutning. Kl. 18.50 begyndte indmarchen. Det varede ca. 15 minutter, inden repræsentanterne for de mange nationer var nået ind på banen. Derefter var der hejsning og sænkning af det græske flag, så det italienske og til slut det japanske.

Dernæst holdt præsidenten for den olympiske komité en tale. Kl. 19.11

blev den olympiske ild slukket. Nu var det blevet mørkt, men projektørerne, der var meget skarpe, gjorde, at man tydeligt kunne se, hvad der foregik nede på banen.

Nu dæmpedes alle projektørerne, og næsten alle de tilstedeværende havde aviser eller fakler med, som de nu tændte ild i, og så slukkedes projektørerne helt. Da vi så alle disse brændende fakler på det store Stadio Flaminio, der kunne rumme 100.000 tilskuere, blev vi alle enige om, at det var det mest imponerende syn, vi nogen sinde havde set. I to minutter hørte man ikke andet end ildens knitren, og der var næsten helt stille blandt de mange mennesker. Derefter tændtes alle projektørerne, og nu blev der affyret fem kanonsalver, en for hver af de fem verdensdele. Kl. 19.25 begyndte udmarchen, og femten minutter efter havde de sidste forladt banen. Sådan endte olympiaden i Rom 1960.

Hjemrejsen foregik fra Stazione Termini, Roms hovedbanegård. Termini blænder af marmor og glas i solen. Den bruser af glade menneskers støj i de overfyldte haller. Termini er lidt vanskelig at komme ind i og ud af, fordi de to flotte langsider er bygget af Mussolini, som ikke fik fronten færdig, og da han faldt, måtte man selvfølgelig ikke opføre mere i den stil, han havde påbegyndt. I stedet for lavede man en ny stil, desuden skilte man forhallen fra perronhallerne med en stor tværgående gade, hvilket ikke er særlig praktisk. Man skulle ikke tro, de to stilarter så godt ud sammen, men det gør de virkelig. I denne store banegård findes både hoteller, forretninger, banker og meget andet.

Kl. 8 kørte toget ud fra Termini, og vi vinkede et sidste farvel til Rom, men vi havde kastet en mønt i Fontana de Trevis klare blå vand, så vi håbede at komme til at gense Rom.

Denne tur blev en oplevelse, som ingen af os nogensinde vil glemme.

Fru Rasmussen.

Mindeord

Da min kone og jeg en augustdag i 1944 var på vej i bil fra Årup til vort nye arbejde i Glamsbjerg, så vi, at alle flag i Ørsted var på halv stang, og vi mindede hinanden om, at det var lærer Rasmussen, der blev begravet. Han var blevet revet bort af et pludseligt sygdomsanfald, og tilbage sad hans kone og en 13-årig søn, Hans.

Vi kunne ikke dengang vide, hvor nær vi skulle blive knyttet til disse to mennesker. Men kort tid efter flyttede fru Katharina Rasmussen til Glamsbjerg og indrettede sit hjem lige over for friskolen i »Corner«. Da vi manglede en håndgjerningslærerinde

– hidtil havde man klaret sig med skiftende lærerinder – og da fru Rasmussen besad stor interesse for og stor indsigt i dette fag, faldt det naturligt, at hun overtog undervisningen i håndarbejde både i friskolen og i efterskolen. Dermed var denne undervisning kommet ind i faste baner, og der kom til at gå ry af den. År efter år kunne fru Rasmussen hvert forår arrangere de smukkeste udstillinger, og mange andre end elevernes forældre strømmede til for at beundre, hvad der var præsteret. Det er ingen overdrivelse at sige, at fru Rasmussen levede og åndede i dette arbejde. Hendes energi syntes uden grænser, jeg tror, hun var lykkelig i denne gerning. Lyset brændte derovre i hendes stuer til langt ud på natten, når hun sad bøjet over tilrettelægningen af arbejdet, eller når hun havde påtaget sig andet syarbejde. Aldrig faldt det hende ind at skåne sig selv. Også af sine elever krævede hun meget, men samtidig forstod hun at vække deres interesse for at udføre arbejdet smukt og korrekt; vi kender elever, der blev sat i gang, så de på dette område stadig må arbejde videre. Og det blev jo mange elever, hun fik i disse år. I efterskolen blev det mere end 400 piger, der kom under hendes vejledning.

Selv hentede hun stadig fornyelse ved forskellige kurser og ved at følge med inden for Højskolernes Håndarbejde og Håndarbejdets Fremme. Det er nok sandsynligt, at hun ved at gå så stærkt op i sit arbejde søgte at afbøde det hårde slag, skæbningen havde ramt hende med, da hun blev alene. Og så gav det hende samtidig mulighed for at hjælpe sin dreng med at nå de mål, han havde sat sig. Der var det smukkeste forhold mellem mor og søn, og hun formåede at skabe et godt hjem for Hans, selv om han skulle savne sin far.

For skolen blev det af allerstørste betydning, at hun satte sin dygtighed ind på arbejdet, man kan også sige: ofrede sig så fuldt og helt for sin gerning, som hun gjorde.

Også hendes usvigelige loyalitet kom skolen til gode. Det var ikke alene arbejdsmæssigt, men i høj grad også rent menneskeligt, at vi altid vidste, hvor vi havde fru Rasmussen. Rent personligt kom vi til at sætte fru Rasmussen umådelig højt. Hun havde et rigt sind, når det gjaldt om at give andre del i det, hun

selv var glad for. Derfor holdt hun også konfirmationsfesten for Hans herovre på skolen, og her fejrede hun sin 50års dag. Hvor havde hun mange venner! Og hvor blev hendes fødselsdag dog en virkelig festdag. Trofaste venner fra Sønderjylland – hun og hendes mand var i en årrække lærerfolk i Møgeltønder – var med til at sætte præg på festen, men også her i Ørsted og Glamsbjerg var venneflokket stor.

Når vi samledes en aften i fru Rasmussens hyggelige stuer, så gik snakken lystigt, og så kunne man pludselig opdage, at fru Rasmussen sad ganske stille uden at sige et ord, hun sad bare og så glad på sine mange venner. Selv i de sidste måneder, da hun var bundet til sygelejet, blev hun aldrig alene hverken herhjemme eller ude på sygehuset, vennerne var trofaste til det sidste, som hun selv havde været det. Fredag den 5. februar ebbede kræfterne ud, og den følgende onsdag begravedes hun på Ørsted kirkegård. Hendes kolleger her fra skolen bar kisten ind i kirken – på vej fra Odense var vi standset et øjeblik ud for skolevej, hvor skolens elever havde strøet blomster og grønt.

Oppe i Stockholm har den lille Lena Brodal set lyset. Fru Rasmussen nåede ikke at se sin sønndatter, men dog at glæde sig til hendes komme. Selv vil hun leve i mindet her på Glamsbjerg fri- og efterskole, og dette minde vil vi ære.

Gunnar Olsen.

Hollandsturen 1960

Den 4. juli drog 3. real b efter endt eksamen til Holland. Turen havde været forberedt lang tid i forvejen, og alle så frem til den med spænding og glæde.

Der startedes tidligt fra Friskolen, kl. ca. 6, for vi skulle nå den hollandske grænse inden aften. Til alles forundring kørte vi syd for Flensburg i retning af Kiel i stedet for mod Hamburg, men selv om vi gjorde denne afstikker, nåede vi vandrehjemmet i Scheemda inden aften.

Næste morgen begyndte vi med at bese en gård. Det var ret interessant, selv for pigerne, for vi fik også lov til at komme ind i stuehuset. Fra gården kørte vi til Groningen og videre igen til Zuidersø-dæmningen, hvor vi gjorde holdt ved mindesmærket for arbejdets fuldførelse.

Efter at have betragtet det kæmpemæssige ingeniørarbejde kørte vi videre til Volendam (Edam), hvor vi besøgte mejeriet, hvor de laver de berømte Edammeroste.

Efterhånden var klokken blevet mange, så vi måtte til at tænke på at nå vandrehjemmet i Amsterdam. Da vi så endelig kom til det, var der ingen pladser til os, selv om vi havde skrevet derned lang tid i forvejen. Jacobsen lavede så en masse vrøvl og skældte vandrefatter godt ud, hvorpå han fik skaffet os plads på et mindre vandrehjem lidt uden for byen. Her havde de ingen mad, så vi måtte gå hen på en beværtning, hvor vi kunne få lidt næring til vore tomme maver.

Næste dag kørte vi ind for at se på byen. Vi startede med at besøge et stort varehus, hvor vi kunne købe alt, hvad vi havde lyst til. Efter at have fået købt og set det, vi ville her, begav vi os til Rijksmuseet, hvor vi fik et par timer til at gå med at betragte

Fru Kongstad.

de dejlige billeder af Rembrandt, Rubens og mange flere berømte malere. Fra museet begav vi os ned til anløbsstedet for havnerundfartens både, med hvilke vi nu fik en skøn sejltur rundt i kanalerne og havnen. Efter rundfarten gik vi til Anne Frank's hus, der desværre var lukket. I stedet for besø vi så en af de ældste bydele i Amsterdam. Den består af en række huse, der er sammenbyggede i en cirkel. Inde i midten ligger der en lille gammel kirke omgivet af træer og græsplæner, et meget idyllisk kvarter.

Klokken var nu blevet så mange, at vi skulle til at tænke på aftensmaden, som vi købte os på en restaurant inde i byen. Bagefter gik vi op i en høj bygning, der lå nede ved havnen. Fra toppen af denne havde vi en dejlig udsigt over Amsterdam med dens mange kanaler, gamle huse og kirker.

Den følgende dag kørte vi fra Amsterdam med retning mod Haarlem. Her drejede vi sydpå med retning mod Den Haag. I Den Haag var vi først inde at se Den internationale Domstol, hvor vi blev vist rundt af en dansker, og vi fik derfor meget ud

En hollandsk mølle.

af dette besøg, der ellers let ville være blevet ret kedeligt. Fra domstolen kørte vi ud til miniature-byen Madourodam, hvor vi fik et par timer til at gå. Fra Madourodam gik turen videre til Rotterdam, hvor vi overnattede.

Næste dag begyndte med, at vi gik på blomsterudstilling. Enkelte af os var også så heldige, at vi fik set billedudstillingen *The Family of the Man*, en virkelig oplevelse.

Efter at have betragtet blomster i tusindvis gik vi om bord i en af havnerundfartens både. Desværre var det regnvejr hele tiden, mens vi sejlede, så vi fik ikke set ret meget andet end vand. Mere eller mindre våde kørte vi nu videre til Gouda, hvor vi var inde i den meget gamle, skønne kirke med de dejlige vinduesmosaikker.

Et stykke uden for Gouda tilbragte vi natten på et lille vandrehjem, der lå ud til nogle søer, på hvilke vi fik os nogle roture i nogle både, vi lejede.

Næste dag gik turen til Arnhem, hvor vi skulle tilbringe natten. På turen hertil var vi inde på et frilandsmuseum, der bestod

af gamle hollandske huse, møller o. l. Lige uden for byen var vi inde på en krigerkirkegård fra 2. verdenskrig, hvor der lå 9–10.000 mand begravet.

Næste dag igen kørte vi igennem forskellige små gamle byer og endte om aftenen på vandrehjemmet i Denenkamp. Det var en gammel herregård, der var blevet bygget om til dette formål.

Den følgende dag satte vi os så mageligt til rette i bussen; en lang køretur ventede, vi skulle helt hjem.

På turen gennem Tyskland gjorde vi holdt forskellige steder, og var derfor først i Glamsbjerg langt ud på natten, men selv om klokken var blevet så mange, og vi havde tilbagelagt den lange strækning, var vi dog alligevel glade, dels fordi vi var hjemme igen, og dels fordi turen var godt overstået, takket være hr. og fru Jacobsens og fru Kongstads gode ledelse og den gode tilrettelægning af turen, som hr. Kongstad havde stået for.

Karsten Vildbrad Petersen.

Nyt fra gamle elever

Eksamensholdet 1951.

Erik Andersen er desværre forblevet tavs.

Kaj Aage Berntsen har næsten hele tiden siden Glamsbjerg arbejdet ved landbruget, og han er nu hjemme. I 1956 var han elev på Nordsjællands landbrugsskole og blev derefter kontrolassistent på Midtfyn. I 1958 og 59 var Kaj på Island, og han skriver, at det var en meget interessant tid. Han var på flere ture rundt i landet. Disse ture foregik mest pr. jeep, fordi det var det eneste befordringsmiddel, der kunne klare terrænet. Bl. a. var han oppe på Vatnajökull. Inden Kaj igen slog sig ned herhjemme, var han som turist nogen tid på Færøerne og i Skotland.

Christian Boe har skrevet til mig, men desværre er jeg ikke i stand til helt at berette om hans karriere, fordi vores hundehvalp har haft hans kort under behandling, og det har været et meget stort puslespil at stykke de forhåndenværende stumper sammen. Dog ved jeg, at Christian blev student fra kursus i Odense, og derefter begav han sig til København for at blive ingeniør fra Polyteknisk læreanstalt. Dette lykkedes med et fint resultat, men så kaldte militæret, og han er for tiden stationeret som flyverløjtnant i Vedbæk ved flyverstabens M-afdeling (hvad Søren det så betyder . . .).

Arne Hansen blev i 1955 lærer fra Haslev Seminarium og aftjente derefter sin værnepligt ved livgarden. Derefter var han vikar ved Vamdrup private realskole, og i den tid blev han gift med en derværende gymnastiklærerinde, og de to flyttede 1. juli 1960 til Midtsjællands ungdomsskole, pr. Jystrup, hvor de er meget glade for at være.

Ejnar Hansen har ikke skrevet til mig.

Gunnar Emil Jensen skriver: »Efter at have forladt Glamsbjerg gik jeg i gymnasiet i Odense, hvorfra jeg blev student i 1954. Siden har jeg studeret i København, først på Danmarks Tekniske Højskole, nu studerer jeg fysik på universitetet.

Poul Jensen har siden 1952 været i D. S. B.'s tjeneste og har de sidste 6 år været ansat i Padborg. Han er blevet gift og har en søn på tre år. Adresse: Jernbanegade 1.

Erik Larsen er også tavs. Såvidt vides er han hjemme i Helsingø.

Kaj Jørgen Larsen, som andetsteds i elevskriftet har en artikel, har sendt mig følgende tidstabel: »August 1951–juni 1953 studenterkursus i Odense. Siden efteråret 1953 opholdt mig i København. Dels som stud. teol. dels som cand. teol., 12. januar 1960, og nu som kaldskapellan ved Ansgarkirken fra 1. juni 1960. – Haft en livlig studentertid med megen deltagelse i studenterrådsarbejde (medl. af teol. studenterråd 1955–58, næstform. for samlede studenterråd ved Kbh. univ. 1956–57) – samt andet organisatorisk arbejde. Redigeret Håndbog for studenter 1957–60 inkl. Gift 5. juli 1958 med lærerinde Ester Thøgersen (Frederiksberg skolevæsen). Datter, Benedicte, f. 15. november 1959. Folkevogn juli 1960 . . .« Amen. Adr. Weysesgade 3, Kbh. Ø.

Ove Larsen drog til skovs efter at have forladt Glamsbjerg. Han blev uddannet ved skovbruget på Brahetrolleborg og ved Viborg. Derefter blev han indkaldt som soldat, hvor han er forblevet siden. Først som sergent, derefter på Forsvarsakademiet og Forsvarsskolen på Frederiksberg og er nu stationeret ved Fyenske Livregiment i Odense som løjtnant.

Anders Due Møller. Dersom nogen ønsker at skrive til Anders, må de uden på brevet skrive: A. M. D. Møller, manager, Scandinavian Shipping Agencies Ltd., P. O. Box 1705, Accra, Ghana, Africa. Og I kan ringe til ham ved at Phone 4314. Om nogen har lyst. Anders har holdt sig til skibene – på land. Han har fartet en del omkring i verden, men har nu de sidste par år haft sin bopæl i Ghana. Han er gift dansk, og de har en lille datter.

Fra *Inga Bodil Nielsen* er intet nyt.

Derimod har *Peter Petersen* skrevet. Han forsvandt igen fra det fynske til Sønderjylland og blev student fra Sønderborg 1954. Juridisk embeds-eksamen 1959. I to år boede han sammen med Kaj Jørgen på Nordisk Kollegium. Samme år – altså 1959 – blev Peter Dyvig (sådan hedder det derfra, hvor han kommer, og sådan hedder han nu til efternavn) ansat som sekretær i Udenrigsministeriet. Han er for tiden indkaldt til militæret, og han er blevet gift 1959.

Og *Ellen Poulsen* har atter skrevet fra Amerika. Det gjorde hun også for to år siden, da hun havde jubilæum på efterskolen. Hun rejste jo udenlands, først til England og siden til Kanada, hvor hun traf en østtysk flygtning, med hvem hun nu er gift. Men det blev dem for koldt oppe nordpå, og i 1958 flyttede de til Los Angeles. Hendes adresse er: Ellen Liedtke, 9519 Rincon Ave, Pacoima, Calif., USA. Ellen, der er uddannet som sygeplejerske, arbejder nu på et forsikringskontor, fordi hendes erhverv er meget dårligt lønnet i USA. Deres lille datter er lige begyndt at gå i skole.

Elsebeth Risbjerg. Elsebeth er lærerinde fra Vordingborg seminarium 1957. Derefter var hun et halvt år løs vikar i Flensborg ved de danske skoler

dernede, men fra 58 har hun været ansat ved Buddingeskolen i Glad-saxe, hvor hun er meget glad for at være. Hun er først og fremmest tegnelærerinde (har allerede illustreret flere lærebøger), men har nu også fået en 1. kl. betroet, hvor hun har dansk.

Og så håber vi at se nogen af jer til elevmødet næste år (se bag i bogen).

Efterskolen 1950-51.

Aase Andersen skriver: »Jeg tog studentereksamen i 1956, var derefter på husholdningsskole i 5 måneder og ½ år i huset hos en tandlægefamilie i Vedbæk. Jeg begyndte på tandlægehøjskolen i 1957 og regner med, om alt går vel, at være tandlæge i 1962. Jeg bor nu på Egmontkollegiet og er meget glad for mit studium. Adr.: Egmont nr. 111, Nørre Allé 75, København Ø.

Bertha Andersen, Poul Andersen, Sigrud Andersen, Aksel Bjerregaard, Birthe Bønløkke og *Gudrun Christoffersen* har jeg intet hørt fra.

Sven Eriksen begyndte som manufaktur-lærling i Glamsbjerg. Der var han fra 51 til 56. Derefter kom militærtjenesten i Ålborg. Så drog Sven til Oslo, og der har han været siden, det første år som ekspedient, men siden hen som dekoratør. »Et meget interessant job«, skriver Sven, »det har givet mig anledning til at rejse på studieture til Sverige, Tyskland og Danmark.« For øjeblikket er han på kursus i København, men vender tilbage til Oslo til juletravlheden. Hans adr. er: Sven Eriksen, c/o Brødrene Hansen, Nedre Slottsgate 15, Oslo, Norge.

Rolf Gjerding tog eksamen i Børkop og uddannede sig inden for »flere felter« og var på rejser til Spanien og England. Nu har han »en god stilling i hovedstaden« og bor Amagerbrogade 30, I, København S.

Anders Peter Halvgaard tog også eksamen i Glamsbjerg og derefter »kom jeg på navigationsskole i Svendborg. Halvandet år efter fik jeg certifikat som telegrafist og blev hurtigt efter påmønstret et af rederiet J. Lauritzens skibe. I det rederi sejlede jeg i fem år med fire forskellige skibe, deraf det sidste halve år på Grønland, men det blev for køligt, så jeg søgte til lands igen. Nu er jeg ansat som forvalter på FAF i Svendborg og er godt tilfreds med det. Adr.: Bellevuevej 25.

Elsa Laura Hansen, Ingrid Stærgaard Hansen, Jørgen Hansen, Mads Mogens Hansen, har været tavse.

Margit Hansen er blevet sygeplejerske. Margit blev udlært oktober 1959 i Horsens, men er fra 1. oktober flyttet til Vejle amts og bys sygehus. Hun har suppleret sin uddannelse med røntgenkursus, og det arbejde vil hun gerne fortsætte med.

Poul Hansen og *Rasmus Gorm Hansen* har ikke ladet høre fra sig.

Ingrid Holm er nu gift og bor på Grønland. Hun hedder nu Chemnitz, hendes mand er butiksbestyrelser i Godthåb. De har to drenge.

Arne Hønborg og Eigil Jacobsen har ikke skrevet.

Emmy Birgitte Jensen kom i lære i Bukkerup Brugsforening som ekspeditrice, og der fortsatte hun efter sin læretid. Emmys forlovede var kommis i samme brugs. De blev gift i 1957 og købte hus i Glamsbjerg og cyklede de 3 km frem og tilbage hver dag. Den 1. december blev Emmys mand, som hedder Knap, uddeler i Bukkerup Brugsforening, og de to har nok at bestille.

Hans Stinus Jensen har været tavs.

Mitzi Holst Jensen var efter efterskolen 4 år i huset og begyndte så som kontorelev i Odense. Denne uddannelse var færdig i løbet af tre år, men derefter tog Mitzi fat på noget nyt. Hun begyndte sygeplejegerningen, men er nu atter vendt tilbage til kontoret og arbejder på et revisionsfirma.

Gerda Jessen fortæller, at hun først var hjemme nogle år – både som karl og pige. – Derefter har Gerda haft forskellige pladser i huset og været på Odense fagskole 1 år. Fra maj i år er Gerda husbestyrerinde i Turup Brugsforening, og det er hun vældig glad for.

Fra *Inge Johansen*: Intet.

Anna Lise Jørgensen tjente i forskellige pladser, inden hun i 1953 blev forlovet med en vendelbo. Sommeren 54 tilbragtes på Vrå højskole, og året efter blev Anna Lise gift. Parret har nu en gård i Vittrup, 4–5 km fra Løkken. De har to piger på 4 år og 5 mdr. Adr.: Anna Lise Kjeldsen, Vittrup, Vendsyssel.

Else Marie Jørgensen, Ole Welling Jørgensen og Poul Kamm Hansen: intet.

Elsa Koch er nu gift, hedder fru Hansen og bor i Trunderup pr. Hårby.

Elsas mand er murer, og han har selvstændig forretning. Familien har tre børn, så Elsa skriver, at der er meget at tage sig af.

Birthe Kristiansen, Annie Larsen, Ida Larsen og Inge Larsen har ikke skrevet.

Jørn Knudsen er gift og bor Algade i Hårby. Han er elektriker og arbejder hjemme hos faderen.

Poul Vaagelund Larsen er siden Glamsbjerg-tiden forblevet ved landbruget. Indtil 1957 havde han forskellige pladser, men siden da har han været hjemme og har nu fødegården i forpagtning. Poul er blevet gift, og han har en dreng på 1½ år. Adr.: »Bakkely«, Ormstrup, Tryggelev.

Bent Lauridsen, Edel Duvander Bendt Madsen: Intet.

Christian Bang Mølgaard: »Jeg er landmand og har tjent i forskellige pladser bl. a. på en farm i England, været på landbrugsskole og er hjemme nu.«

Aage, Anne Lise, Bjarne, Else Marie, Gerda, Gerda Norman, Hanne, Hans Bendix, Hans Erik Kjærsgaard og Karen Margrethe – alle *Nielsen*: Intet.

Mogens Nielsen tog eksamen i Glamsbjerg og fik derefter ansættelse på Hårby kommunekontor som elev. Derefter kom soldatertiden. Nu er Mogens ansat på Dalum kæmnerkontor. Han er i mellemtiden blevet gift og har en datter på to år. Adr.: Bergens Allé 2, I, Fruens Bøge.

Poul Johannes Nielsen har ikke skrevet.

Ejner Olsen har efter skolen haft forskellige pladser ved landbruget indtil han i 1955 blev indkaldt til livgarden. Derefter var han ½ år på Korinth landbrugsskole. Nu er han gift og har en gård ved Tandslet på Als.

Ingrid Olsen tog eksamen og var derefter i huset et halvt år. Derefter fik hun kontorplads i Ryslinge, hvor hun var i fem år, og da hun sidste år rejste derfra, blev hun gift med Henning Stenderup. De bor i Holmstrup og har en lille pige.

Ejvind Them Poulsen: Intet.

Jørgen Poulsen skriver, at han kom hjem til sin far på gården. Senere havde han plads, først i Aborg og senere på Ørnsfeldt som elev. Så kom soldatertiden, og efter denne var Poul på landbrugsskole og svineforsøgsstation. Nu er han atter hjemme og hjælper sin far. Han er blevet gift i sommer og bor i et hus i Barløse.

Anna Elise, Conny Irene, Ellen Marie og Tove Dahl – alle Rasmussen: Intet. Det samme gælder *Kurt Ivan Schiebel* og *Esther Tellerup*.

Ib Schönberg kom i lære hos Saro Mogensen i Glamsbjerg. Der var han indtil soldatertiden. Derefter kom han til Kolding som dekoratør. Der er han forblevet siden, senest hos Waltorp, Kolding Boligmontering.

Henning Stenderup er altså gift med Ingrid Olsen og bor i Holmstrup, hvor Henning er i brugsen. Han blev udlært i Køng Brugsforening og har været indkaldt som soldat.

Dagmar Storm har haft forskellige pladser i huset og været på Rønshoved højskole. I 1958 blev hun gift (hedder nu Storm) og bor Svendborgvej 79, Ringe. Hendes mand er smed og rørlægger. De har en lille pige på 1 år.

Tre af efterskoleholdet 50–51 er døde. *Minna Mortensen* blev dræbt en nytårsaften på Bregnemosebakken ved Verninge, og også *Bent Jacobsen* er blevet offer for trafikken. Han blev dræbt den 8. august 1955. Ligeledes er *Anna Jensen* død. – Æret være deres minde.

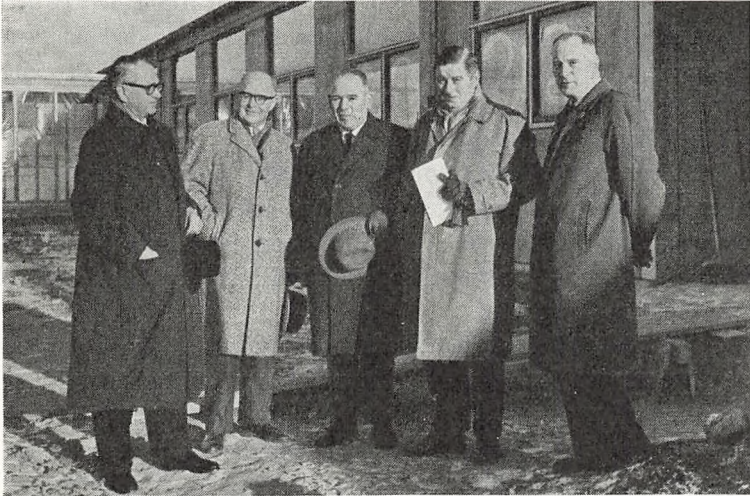
Noter

Nu til 1. november forlod lærer Holger Berg Olsen skolen efter 5½ års lærergerning her, dog afbrudt af soldatertjenesten. Berg – som han jo kaldes i daglig tale – er søgt ned til skolearbejdet i Sydslesvig og er indtil videre ansat ved Ansgarskolen i Slesvig. Breve og hilsner vil kunne nå ham under denne adresse. Søndagen før sin afrejse kørte Berg og Frede (2. real a) derned i et halvt rugbrød med Bergs jordiske gods og fik det anbragt i en klubøjelighed, en bopæl, der dog vistnok er midlertidig. Men om mandagen var det altså alvor, og det blev en ret vemodig afsked, selv om vi alle er i stand til at indse, at det er rimeligt, at man i Bergs alder må se noget andet og mere end den første skole, man kommer til efter endt uddannelse. Vi er naturligvis klare over, at sådan en skole, sådanne elever, kolleger osv. finder Berg næppe andre steder. Men vi siger tak for de 5½ år her og ønsker lykke og held i den nye gerning.

Lærer Bergs timer blev overtaget af stud. mag. Vagn Aage Østergaard, der har lovet at hjælpe os i alt fald indtil sommerferien.

Fra 1. juni ansattes frk. Tove Trier Rasmussen, der netop havde afsluttet sin uddannelse på Silkeborg seminarium. Frk. Trier har tillige pige-gymnastikken på gymnasiet.

Frk. Anna Hansen, der underviste i håndgerning under fru Rasmussens sygdom, vendte til april tilbage til Blaakilde ungdomsskole ved Tarm, hvorfra vi egentlig havde »lånt« hende, medens håndgerningsundervisningen fra april overtoges af Inger Lunde Pedersen, der kort efter tog navneforandring til fru Ballegaard.

Overrækkelse af de 25.000 kr. fra Tuborgfondet. Fra venstre: direktør Rytter, forstander Olsen, sognerådsformand Helge Nielsen, læge Mogens Christiansen og rektor Poul Hansen.

En stor begivenhed var indvielsen af *Vestfyns gymnasium* den 12. august, samme dag som skolerne begyndte efter ferien. Ved denne lejlighed var samlet alt, hvad Vestfyn kan opvise af honoratiores. Desuden var undervisningsminister Jørgen Jørgensen og adskillige af ministeriets embedsmænd til stede. Landbrugsminister Karl Skytte, fhv. statsminister Erik Eriksen og stiftamtmand J. Høirup var blandt gæsterne.

Samarbejdsudvalgets formand, læge Mogens Christiansen, der jo også er formand for Glamsbjerg fri- og efterskole, bød velkommen og redegjorde for gymnasiets tilblivelseshistorie. Undervisningsminister Jørgen Jørgensen holdt festtalen, hvori han bl. a. priste det vestfynske initiativ, som det ikke havde været muligt at modstå.

Mange andre havde ordet for at ønske til lykke.

For alle, der har været med til at gennemføre denne for vor by og egn så vigtige sag, var det en stolt dag. Selv om der stadig ligger meget arbejde forude, var det dog en kendsgerning, at nu lå gymnasiet der.

Det pynter for resten i landskabet, og vi fra Glamsbjerg fri- og efterskole vil godt være den aflægger bekendt, vi der har fået. Endnu er den officielle kontakt ikke hugget over, og det kan vare en stund endnu, før det sker. Den pædagogiske forbindelse vil forhåbentlig vedblive at bestå.

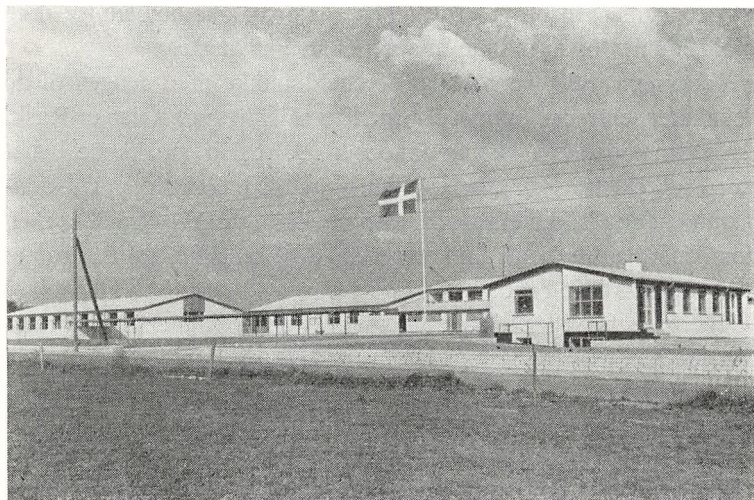
Men inden vi nåede frem til indvielsen, havde vi den 9. januar modtaget en storstilet gave fra Tuborgfondet. Det var direktør Aage Rytter, som i P. J. Skrivers tid havde været elev her på skolen, og som havde taget eksamen herfra, der overrakte en check på 25.000 kr.

At en gammel elev således kan vende tilbage til sin skole med en gave af den karakter, ja, det er en stor oplevelse både for skolen og for eleven. Der bliver ved en sådan lejlighed givet bevis for de mange gode tanker, der omgiver en skoles arbejde, og som gør skolegerningen til noget af det mest misundelsesværdige, der findes.

I øvrigt er Glamsbjerg også på andre områder end det skolemæssige inde i en rivende udvikling. Foruden vore tidligere pengeinstitutter finder man nu i Søndergade Fyns Discontokasse og Fyns Stifts Sparekasse, så at folkeviddet nu har omdøbt gaden til »Wall street«. Naturligvis er de nye pengeinstitutter et udtryk for en tro på Glamsbjergs fremtid, og således hilser vi dem velkommen. Friluftsbadet har ved sit 25-års jubilæum i sommer fået så mange penge forærende, dels af gartner Poul Mose dels af Fyns Discontokasse, at badet nu er gældfrit og går over til at blive selvejende institution.

Også biblioteket er blevet betænkt, i første række af gartner Mose, der her mindes den store indsats og offervilje, hans far viste på dette område. Men også Fyns Discontokasse har ydet bidrag, så at biblioteket nu er i besiddelse af midler, hvorfor der vil kunne opføres en ny biblioteksbygning, som mange store byer ville misunde os. At bibliotekar Bonne Christiansen, der jo gennem de mange år har udført et beundringsværdigt arbejde for biblioteket, er lykkelig, siger sig selv.

Og forretningslivet blomstrer. Mange af Glamsbjergs butikker

Vestfyns Gymnasium, Glamsbjerg.

har fået en »ansigtsløftning«, der gør hovedgaden næsten ukenkelig. Desværre er fortovsforholdene stadig de gamle, så nogen egentlig fejltagelse af, hvor man befinder sig, er ikke mulig – endnu.

Postvæsenet har fået en gul bil til udbringning af pakker, så nu kommer elevernes pakker standsmæssigt frem, og inden længe har vi i Glamsbjerg både hastighedsbegrænsning og datoparkering. Det bliver nødvendigt at komme til *hvert* elevmøde for at følge med, for her sker det med syvmileskridt.

I forbindelse med gymnasiets indvielse gik en morsom tildragelse igen i alle landets blade. Dr. Christiansen havde beklaget sig til anlægsgartner Jacobsen over, at plænerne ikke kunne nå at blive grønne til indvielsesdagen. Skønt der kun var få dage igen, erklærede Jacobsen, at det kunne godt nås – og han holdt ord! På den store dag var der virkelig et yndigt grønt skær over plænerne. Senere afslørede det, at Jacobsen havde sået *karse* og derved reddet situationen. Nu er græsset for længst groet op og karsen visnet, men Jyllandspostens husdigter fandt da ud af,

at det gamle ordsprog: »Mens græsset gror, dør horsemor« ikke gjaldt mere, for nu kunne hun æde karse så længe!

Eksamen 1960 var forfulgt af uheld – ikke med hensyn til de resultater, eleverne opnåede – men to af eleverne, Kristian Rask, 2. real a, og Niels Vissing Jakobsen, 3. real b, brækkede benet kort før skriftlig eksamen. Naturligvis ved fodbold!!! De gennemførte dog begge eksamen uden at skulle til sygeeksamen, men for Niels har det i alt fald været en drøj omgang, da det var et meget vanskeligt brud.

Lærerne forsøger sig stadig med videreuddannelse. I foråret var hr. Jacobsen på kursus i erhvervslære på Egaa efterskole, og nu i efteråret var hr. Kongstad på kursus i boliglære, efter at han i sommerferien havde haft kursus i handelsskoletysk.

Den 12. oktober repræsenterede hr. Jacobsen skolen ved en forhandling på den frie lærerskole i Ollerup. Man spekulerer på at omlægge elevernes praktikuddannelse, en sag, der interesserede de frie skoler meget.

Gunnar Olsen.

Fra november til november

Kære gamle elever!

Atter i år har man bedt mig skrive et brev til jer og fortælle om årets gang. Det er søndag i dag, den første søndag, hvor vi har vore nye efterskoleelever, her er så usædvanlig stille på skolen, de er vist gået en tur i det fine efterårsvejr, eller måske sidder de alle ovre hos lærer Worm, der kan jo være mange, husker I nok.

Men vi begynder ved november 1959. Den tredie begyndte vi en ny efterskolevinter med den sædvanlige blanding af meget arbejde og megen fest.

Femte hovedkreds holdt deres træningsaften her i denne måned. Der var stor tilslutning, 80 piger og lige så mange karle, så salen var fyldt to gange.

Den 19. december havde vi besøg af forstander Jens Marinus Jensen, han fortalte meget fængslende om Bernt Balchen.

Den 21. bød realerne til fest, den første anledning, hvor de to parter, real- og efterskoleelever, mødtes til festligt lag. Og så varede det ikke længe, før juleforberedelserne begyndte. Julemødet den 9. december havde samlet mange forældre, både langvejs fra og her fra egnen. Pastor Barfoed, Sdr. Nærå, talte smukt over adventssalmen »Skyerne gråne«, og skuespillerinden fru Illemann Feder, Odense teater, læste for os. Der er hyggeligt på skolen op under jul, der er forventning og glæde. Undertiden synes vi jo nok, at vi har lidt rigeligt travlt, men det er der nok ikke noget at gøre ved, det hører med til juleforberedelserne. Efterskoleeleverne har særlig travlt; foruden alt det, de skal nå i det daglige arbejde, skal de også spille julekomedie. I fjor spil-

Udsigt fra altanen.

lede de »Vækkeuret«, det klarede de fint takket være frk. Hansen, som havde gjort et stort arbejde med instruktion.

Søndag før jul havde vi julestue her oppe hos os, vi havde det hyggeligt sammen nogle timer, med mange lys, musik, læsning og spil.

Ved juleafslutningen i salen blev Clausens legat uddelt, i år blev de heldige Hanne Damgaard, Ove Hvid Hansen, Ib Agergaard, Leif Christiansen, Birte Hansen, Normann Juul Petersen, Bente Rasmussen, Mogens Rasmussen og Grete Andersen.

3. januar havde vi juletræ for »de små«, 78 rollinger helt ned til 3 år tullede rundt om det smukke træ. Bagefter blev der leget, danset og spist godter, det var en dejlig aften, også for de voksne.

11. januar havde femte hovedkreds sin generalforsamling her. Lørdag den 16. januar havde vi bryllup på skolen. Nils Olav og

Nils Olav og Inga, 16. jan. 1960.

Inga blev gift og bor nu i Århus. Inga afsluttede sin uddannelse som sygeplejerske på samme tid, og Nils Olav regner med at blive færdig med sit studium til sommer.

Men det var ikke alt sammen fest og glæde sidste vinter. Vor gode lærerinde og ven fru Rasmussen lå syg, først i sit hjem og siden på sygehuset i Odense, og her døde hun den 5. februar. Vi savner fru Ras, hun var en trofast og loyal medarbejder, hendes dygtighed og evne til at få eleverne til at arbejde var enestående. Og en god kollega var fru Ras, der herskede altid en god og munter stemning, når hun gæstfrit samlede os i sit hyggelige hjem. Det har glædet os at netop en af fru Ras' dygtige elever, Inger Lunde Petersen, nu fru Ballegaard, har overtaget håndarbejdsundervisningen på skolen, så ved vi da, at de gode traditioner føres videre. På grund af sygdom overværede jeg

ikke efterskoleelevernes fest for realerne, men efter lydene fra salen at dømmet var humøret højt.

Unionen! Mon ikke en del gamle elever vil spørge om, hvordan det går med Unionen; dertil kan jeg svare, at den stadig lever og fungerer.

Sidste vinter blev der holdt både films- og foredragsaftener. Reumert Rasmussen viste en interessant film fra Fidjiøerne, og flyverløjtnant Madsen fra Skrydstrup fortalte om sine oplevelser i USA og Danmark som jetpilot. Sygeplejerske frk. Näff holdt foredrag om sit ophold hos Albert Schweitzer i Lambarene. Vi fik et stærkt indtryk af denne store, berømte mands personlighed.

Jo, Unionen lever, og det skulle den helst vedblive med, men tager jeg fejl, når jeg mener, at tilslutningen har været lidt mat det sidste års tid? Det er en skam, for det er godt for de unge at have deres egen forening, men det er nødvendigt, at man slutter op om den og møder til dens arrangementer. Måske hjælper det nu, da det igen er en pige, der er blevet formand (Grete Andersen, 2. real a).

Skolefest for de ældste børneklasser løb af stabelen den 17. marts. Som sædvanlig var det elever fra 7. klasse, der måtte i ilden med underholdningen. De spillede Johanne Louise Heibergs »Abekatten«, og det slap de vældig fint fra, og oven på den anstrengelse dansede de.

Også kostskolens bødefest forløb fornøjeligt, efter middagen kl. 18 så vi tre film fra den amerikanske ambassade, også der sluttedes med dans. Femte hovedkreds holdt sin forårsopvisning både for voksne og børn i april. Den 27. havde vi erhvervsvejledning, hvor mange både forældre og unge hentede sig et godt råd i den vanskelige kunst at finde det rigtige erhverv. Afslutning, fremvisning! Man kan vist godt sige, at skolen står som på gloende pæle de sidste dage af marts, gymnastik og folkedans skal have en sidste afpudsning. Men det går som det plejer, færdige bliver vi alle, og selv om det ikke alt sammen bærer fuldkommenhedens præg, vidner de udstillede ting på afslutningsdagen om arbejdsindsats, god vilje og for manges vedkommende

Fra »Abekatten«.

om en forbløffende udvikling. Man glædede sig over en håndarbejdsudstilling af høj kvalitet, og det samme gjaldt sløjdudstillingen.

Og så tager vi igen afsked med et efterskolehold, en flok, som vi er kommet til at kende og holde af, og som det er vemodigt at sige farvel til.

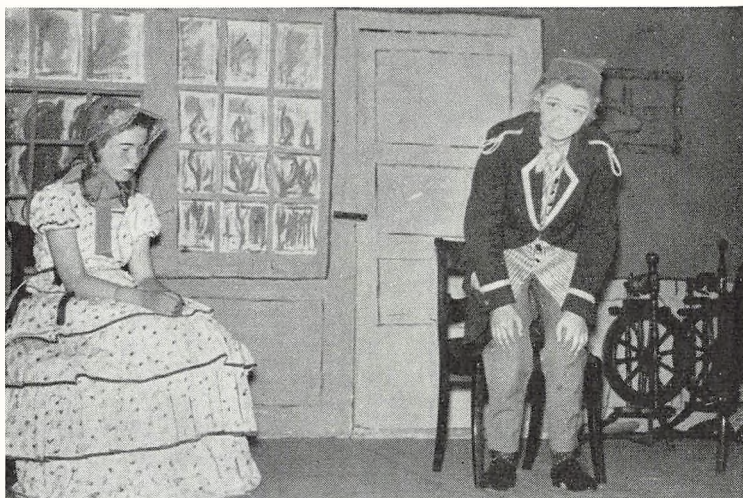
Jeg må ikke glemme at fortælle, at vi i foråret havde besøg at statens tilsynsførende ved de frie ungdoms- og efterskoler, forstander Thyregaard og frue. Det er altid en stor opmuntring, når de aflægger visit, fordi de jo er bindeleddet mellem de frie skoler, der ellers ligger spredt ud over landet.

Konsulent Tage Albertsen holdt et strålende foredrag om ungdom og økonomi, han tager hvert år de unge med storm.

En af de første dage i april rykker en ny 1. real ind på skolen. Maj viser sig fra sin smukkeste side, med sol og haven fuld af forårsblomster, men hvem har tid til at nyde det? Ikke skoleelever. Årsprøver og eksamenslæsning er over dem, og det er bare om at holde næsen i bogen.

Lærer Worms 43-års fødselsdag blev fejret med skrammelorkester om morgenen og chokoladebord om aftenen.

»Nej, jomfru, det gik aldrig over.«

Vi havde med de ældste børneklasser en herlig udflugt. Vi tog med toget til Vejle, derfra med bus gennem Grejsdalen, Randbøldal til Vingsted stadion. Det var en meget smuk tur gennem de storslåede bakker, desværre deltog ingen forældre, og det var nu synd – for forældrene, men de havde efterkommet børnenes ønsker om at holde sig hjemme. 1., 2. og 3. klasse havde udflugt i private biler, dér deltog masser af forældre. Det blev temmelig koldt, men heldigvis kunne børnene lege sig til varmen.

Men de 38 unge mennesker, der skulle op til eksamen sidst i juni, havde ingen tid til udflugter, og den 1. juli var de færdige, sikken en lettelse, 3 udmærkelser. Om aftenen blev eksamensbeviserne overrakt ved en festlighed, og desuden var der bog-gaver fra elevforeningen, foreningen Norden og boghandler Larsen.

Til elevmødet den 26. juni genså vi mange gamle elever. Til flaghejsningen og gudstjenesten om formiddagen var mødt usædvanligt mange, og i løbet af dagen strømmede flere til. Vore unge skuespillere fra børneskolens vinterfest måtte igen optræde med »Abekatten«, denne gang som friluftskomedie. Derefter var der

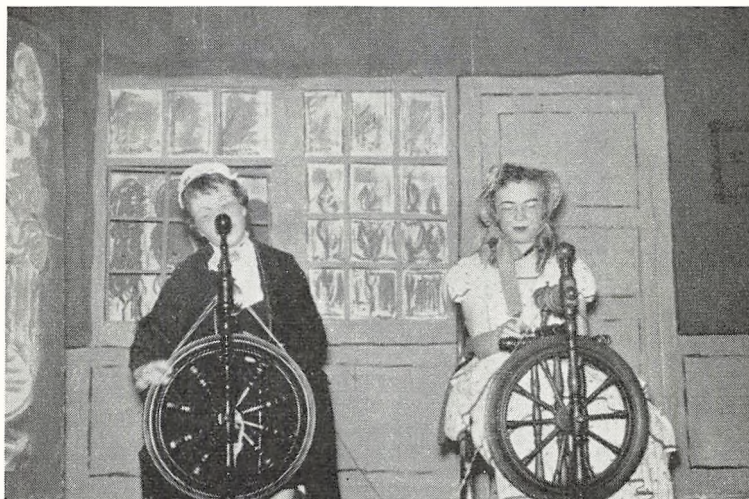
»Oh, min Margrethe!«

generalforsamling, (vor dygtige elevforeningsformand er en knag til at holde samling på den inden døre).

Rektor Poul Hansen, Vestfyns gymnasium, holdt et fint foredrag om besættelsestidens historie. Om aftenen læste skuespilleren Søren Elung Jensen, Odense teater, for os, mest humoristiske ting, han er meget dygtig, og salen jublede, og så blev der danset til jazz-orkester – og snakket og gået tur i den dejlige sommeraften.

Det er nu rart, der er noget, der hedder sommerferie. Vi tog på en Rhintur i campingvogn, samtidig rejste lærer Worm til England med et hold elever, og hr. og fru lærer Jacobsen og fru Kongstad til Holland med et andet hold.

Med det nye skoleårs begyndelse rykkede også en ny treårig realklasse ind på skolen. Fra 5. til 10. september var 6. og 7.

»Min rok den drejer rundt og rundt.«

klasse på lejrskole på Fønsborg. Det er en skoleform, der altid har vældig succes, børnene får lært og oplevet en mængde, ikke mindst får man lært noget om kammeratskab.

Forældredag havde vi den 10. oktober. Mange forældre var »i skole« hele formiddagen, flest fra børneskolen, men også en del fra realklasserne. Om aftenen holdt min mand foredrag om skolens mål, og frk. Espensen læste Selma Lagerlöfs »Skiftingen«. Det var en god dag.

I efterårsferien var min mand til et møde i Europa-Haus i Marienberg i Tyskland. Det fortæller han om andetsteds i årsskriftet. Som de sidste års elever nok husker, har vi en præfektordning på kostskolen. Jeg synes, at jeg vil pointere her både for forhenværende og nuværende elever, at det er en vældig god foranstaltning. Den er til stor hjælp både for jer og os. Vi har vist også været heldige med valg af præfekter. Lad os se lidt på, hvem der egentlig har haft den bestilling i de forløbne år. Det var Karen Eriksen og Kurt Lund, der startede; så kom Svend Åge Hansen og Marie Nygaard Jensen, dernæst Peter Brodersen og Inger Hansen, kaldet »Siv«, så fulgte Jens Schmidt og Inger

Lærer Kongstad tegnede på tavlen i 6. klasse ved lærer Bergs afrejse.

Mortensen. Jens Erik Jørgensen var præfekt i 2 år sammen med Grete Iversen og Birgit Clemensen, og nu er det Steffen Borch-Madsen og Anna Hansen. De to sidste skulle være »alle tiders«, efter hvad lærer Worm siger, og jeg tror også, de er vældig gode. Der er i hvert fald kommet en vis orden hos Johannes og Rasmus. Kan I for resten huske, da Jens Erik holdt kosteparade. Efter at have gjort den triste opdagelse, at alle kostene på gangen var borte, fandt han ud af, at de befandt sig rundt omkring på værelserne (det var jo så dejligt nemt om morgenen, når man først står op fem minutter i otte). Men det var jo ikke så godt for dem, der ikke havde nået at negle en kost. Og så var det, at alle koste-synderne måtte stille til parade med hver sin kost. Desværre var alle kostene væk næste morgen igen. Nej, det er ikke altid let at være præfekt, men godt er det nu alligevel med denne ordning.

Som alle andre skoler har vi en feriebilletordning. Et par dage før sommerferien kom en lille fyr fra 2. klasse og ville gerne have en feriebillet til – Belgien!

Ja, sådan er skoleåret fyldt med små pudsige oplevelser – hel-

digvis. Der er hårdt brug for smilet, hvor så mange skal komme om ved hinanden.

Og så er jeg vist nået til ende med min beretning om det forløbne år. Der foregår mange ting på skolen her, små og store begivenheder og mange fester. Det kan vist ikke være andet på et sted, hvor der både er kostskole og tre skoleformer. Men arbejdet – skoledagen – har alligevel været det centrale. Der har også været tid til det gode samvær, kammeratskab og hjælpsomhed. Vi ved alle, at uden det ville det hele være værdiløst, og med ønsket om, at disse værdier stadig må sidde i højsædet her på den gamle skole – trods vor fortravlede atom- og fjernsynstid – vil jeg slutte med at sige jer tak for hilsener, breve og små besøg i det forløbne år.

På gensyn til elevmødet og mange hilsener.

Jeres Marie Olsen.

Jubilæum

Den 3. januar 1961 har elevforeningen bestået i 50 år. Det er først på det allersidste kommet mig for øre, og da jeg gav mig til at undersøge sagen, viste det sig at være korrekt, og jeg skrev da til de tre formænd, som jeg med sikkerhed ved af, de tre, der mere end andre har trukket læsset i de 50 år: Christoffer Jørgensen, Tage Byrnak (Jensen) og Gunnar Planck. Først giver jeg ordet til Christoffer Jørgensen:

»Der holdtes i januar 1911 et forberedende møde om stiftelsen af en elevforening. Mødet holdtes i Friskolens gymnastiksal, og der var god tilslutning. Jeg indledte forhandlingerne, og der blev diskuteret meget livligt. Vi var unge og varmlodige, men der var énstemmig tilslutning til tanken om at søge oprettet en elevforening, og det blev også efter en indgående drøftelse vedtaget, at alle voksne elever uden hensyn til skoleform – børneskole, efterskole eller realafdeling – skulle kunne optages som medlemmer, og det samme gjaldt skolens lærere. Der blev nedsat et udvalg, der skulle forberede sagen, og hertil valgtes: frk. Astrid Mose, gift Pedersen, seminarist Magnus Nielsen, nu lærer i Sandager, Gislev sogn, seminarist Hans I. Hansen (den senere undervisningsinspektør for realskolen), Rasmus Poulsen, Dærup, landmand, senere frøkontrollør hos Dæhnfeldt, og endelig mig selv, nu pensioneret lærer, Skast skole pr. Ballum, dengang Lundsbro pr. Flemløse. Dette udvalg valgte mig til formand og ved et møde på skolen samme år i juli måned blev foreningen endelig stiftet og med udvalgets medlemmer som bestyrelsesmedlemmer og med mig som formand. På mødet talte P. J. Skriver, og lærer Johs. Rosenlund, Odense, læste op.

Christoffer Jørgensen.

– Hvor længe jeg i alt har været formand, kan jeg ikke sige bestemt. Jeg tog gentagne gange den beslutning, at nu skulle der andre til; men når der var gået en tid, blev jeg valgt ind igen. Så jeg er vel nok den formand, der har siddet længst. Men arbejdet med dette hverv har altid glædet mig, og det glæder mig stadig at komme til elevmøde, når tid og kræfter tillader det, og er det muligt, vil jeg også gerne møde til jubilæet næste år. Elevforeningen har jo også glædet mig med at udnævne mig til æresmedlem, hvilket jeg naturligvis er taknemlig for. – I tidens løb har elevforeningen haft et udmærket samarbejde med friskolens styrelse og er ved flere lejligheder gået sammen med denne for at festligholde store begivenheder i skolens liv, og af disse husker jeg bedst hr. og fru Skrivers 25-års jubilæum i 1929.

Venlig hilsen

Christoffer Jørgensen.«

Ja, du skal have tak, Christoffer Jørgensen, for det store arbejde, som du i årenes løb har gjort for elevforeningen. Jeg tror, jeg tør sige, at du har virket mere for den end alle vi andre tilsammen.

Tage Byrnak.

Den næste, der igennem flere år tog et tag for foreningen, var lærer Jensen. Foreningens protokol er noget uklar med hensyn til tidspunktet for lærer Jensens tiltrædelse, men det ligger vist omkring 1941. Han var først kasserer og siden formand indtil 1947. I sit brev til mig skriver lærer Jensen, der nu hedder Tage Byrnak og bor Vibevangenget 135, Søborg, at hans hukommelse er meget dårlig, hvad angår elevforeningen. Det må vel betyde, at alt er gået stille af i hans tid. Men her har I lærer »Jensen« alias Tage Byrnak, således som han så ud 1959.

Dernæst kan vi give ordet til næste formand, som blev Gunnar Planck. Han skriver:

»Bag en elevforenings virke ligger ganske naturligt den tanke, at det skoleophold, en ung har haft, ikke uden videre kan lades ude af vedkommendes sind, den dag man siger farvel til skolen. I 5 måneder eller 2–3 eller flere år har en elev levet sig ind i skolens hverdag, dens undervisning, fester og traditioner, lært dens lærere og andre elever at kende, fået nye kammerater og nye interesser. Alt dette har sat sit spor i den unge, og det slippes ikke, den dag man forlader skolen. – Nuvel, man kan måske

fortsætte kammeratskabet i nogle tilfælde, og man kan nu og da besøge skolen, men naturligt er det, om der findes en fastere kontaktfordrager mellem skolen og de tidligere elever, og her træder elevforeningen ind i billedet.

Nu er Glamsbjerg fri- og efterskoles elevforening da snart 50 år, en ganske ærverdige alder, som vel ikke mange lignende foreninger har opnået.

I 10 af disse år var jeg formand for foreningen. En række erindringsbilleder dukker frem, når jeg sætter mig hen og tænker lidt over den tid. Nogle få skal nævnes her.

Forrest i erindringen står nok elevmøderne. Sommer, feststemning, mange gamle bekendte at hilse på og tale med – for mit vedkommende tidligere elever og somme tider gamle skolekammerater – kirkegang, eftermiddag med foredrag og skuespil, aftenfest og afslutning. Men forud gik bestyrelsesmøde hos forstanderparret et par måneder før, hvor vi planlagde mødet, og forud gik tit et stort arbejde med indøvelse af skuespillet. – Jeg mindes nogle af de kunstnere og musikere, vi har haft til festlig og fin underholdning og til dansemusik; nogle havde vi flere gange, f. eks. Rigmor Gadborg og Frits Fynbo. Jeg mindes de trofaste ældre, der hvert år sluttede op om de unges fest. Her må jeg, uden at andre vist føler sig forbigået, nævne Christoffer Jørgensen, elevforeningens tidligere formand gennem mange år, han, der hver sommer satte alt ind på at rejse til Glamsbjerg på elevmødedagen. Tak, fordi du kom og stadig kommer. Din tilstedeværelse ligesom rodfæstede vor sammenkomst – båndet nu tiden sammen med den tidligere generation på skolen, som også fru Skriver og frøken Nielsen og flere andre gjorde det. Og som stenen i haven kunne gøre det, den mindsten, jeg i et af mine første formandsår var med til at overdrage skolen.

Men elevmødet var jo ikke alt; det blev især et møde for de elever, der havde forladt skolen inden for en kortere årrække. Derimod gav årsskriftet mulighed for en langt videre kontakt med ældre elever. Her mindes jeg et godt redaktørsamarbejde med forstander Olsen. Der skulle rettes opfordring til folk om at skrive, og der skulle indsamles nyt om gamle elever og meget

Gunnar Planck.

andet. Spændende var det altid, om det lykkedes os at lave et værdigt skrift for skolen, og om vi kunne nå at overholde trykkeriets tidsfrist.

Jeg vil blænde af for disse glimt fra 10 år i elevforeningen. De gav megen glæde og oplevelse; de gav også af og til skuffelser, navnlig dette, om vi i bestyrelsen nu også gjorde vort arbejde, så elevforeningens virke kom til at betyde noget for de unge mennesker – men det er vel en bekymring, som de fleste, der er med i et skole- og ungdomsarbejde, sjældent slipper for.

Give, den 10. november 1960.

Gunnar Planck.«

Også dig, Planck, skylder elevforeningen en meget stor tak for det store og altid omhyggelige arbejde, som du har gjort for foreningen. Vi har forsøgt at sige dig tak ved at udnævne dig til æresmedlem. Mere formår vi ikke.

Og så er vi nået frem til min egen tid. Bag i elevskriftet vil man kunne finde en fortegnelse over de nuværende medlemmer. Antallet ligger omkring de 450, og dette tal har været nogen-

lunde stabilt gennem en del år. Desværre er det således, at der stadig glider medlemmer ud fra de ældre årgange. Det er vi ikke glade for, men vi finder det alligevel naturligt, fordi mange efter deres Glamsbjerg-tid kommer på andre skoler, og det bliver da den sidste skole, man naturligt holder forbindelse med. Men heldigvis kommer der stadig nye til, som vi så glæder os over at se og genkende de følgende år. Ja, genkende? Her rører vi ved et problem, som i hvert fald har bragt mig i en kedelig situation mange gange ved elevmøderne. Man forstår mig sikkert, når jeg siger, at det er mærkeligt – og somme tider meget ubehageligt – at stå som formand for en forening, hvis medlemmer man kun kender meget få af. Især da det er en elevforening, hvor man gerne hele tiden skulle møde kendte ansigter. – Mon det ikke var en idé at foreslå en nyordning på dette punkt. Jeg havde tænkt mig det således: Enten skal formanden være en af skolens lærere, eller man skal dele opgaven. Formanden kunne da tage sig af elevskriftet, medens næstformanden, som skulle være et betydeligt yngre medlem af bestyrelsen, skulle være »vært« ved elevmøderne. Jeg tror, at deltagerne i møderne og næstformanden selv ville føle det langt mere naturligt og føle det bånd, som gerne skulle knytte alle sammen. – Men dette kan vi tale om næste år til elevmødet.

Vel mødt til dette møde. Vi håber at kunne gøre det særlig festligt i anledning af jubilæet.

Poul A. Jørgensen.

Efterskolen 1959–60

Alice Høxbro Andersen, Skydebjerg.
Dennis Andersen, Odense.
Keld Andersen, Bolbro.
Lone Andersen, Odense.
Richard Carlsen, Holte.
Olav Christoffersen, Vester Åby.
Jørgen Clausen, Dyrehøje, Rørmosehus.
Ole Ellekjær, Bellinge.
Flemming Eriksen, Hårslev.
Emmy Hansen, Bågå.
Kai Erik Hansen, Sandager.
Marianne Hansen, Millinge.
Vibeke Hoppe, Ebberup.
Inge Marie Hunniche, Harndrup.
Ingrid Jacobsen, Solevad.
Irmgard Jakobsen, Nårup.
Jens Peter Jensen, Husby.
Niels Jensen, Martofte.
Ole Jørn Jensen, Lumby.
Leif Bjarne Johansen, Sandager.
Annegrete Vestergaard Jørgensen, Bågå.
Birgit Jørgensen, Harndrup.
Ellen Jørgensen, Roerslev.
Inge Marie Jørgensen, Asperup.
Poul Anker Jørgensen, Hjortholmgaard, Nårup.
Bodil Larsen, Bellinge.
Ole Henrik Larsen, Husby.
Poul Erik Larsen, Kertinge mk.
Keld Laugesen, Odense.
Jens Grønnegaard Lauridsen, Langsted.
Børge Lund, Kindertofte.
Birgit Madsen, Holevad.

Glandsbjerg & Herskøle 1959-60.

L. E. Sørensen
foto.

Erik Madsen, Sønderby.
Gyda Madsen, Årup.
Kirsten Martinussen, Nordskov.
Erik Mouridsen, Ebberup.
Grethe Nicolaisen, Roerslev.
Kjeld Nielsen, Røjle.
Mogens Østergaard Nielsen, Hårslev.
Frede Nørgaard, Holte.
Lis Ahlmann Pedersen, Båring.
Gerda Petersen, Højrup.
Lejf Arne Petersen, Dreslette.
Gurli Poulsen, Mosegaard, Langeskov.
Jørn Poulsen, Horne F.
Aage Rasmussen, Dømmestrup.
Anna Marie Rasmussen, Bæring, Sandager.
Erik Rasmussen, Kertinge.
Poul Erik Rasmussen, Bjørnemose, Ebberup.
Berthel Skyttehave, Hvidovre.
Ole Sommer Thomsen, Martofte mk.
Finn Trapp, Sønderby.

Eksamenshold A 1960.

Eksamensholdet 1960

A.

Einar Sonne Andersen, Skovløkken, Nr. Åby.
 Birgitte Christensen, Gamtofte.
 Birgit Clemensen, Rutsker.
 Hanne Damgaard, Glamsbjerg.
 John Hvidholm Eriksen, Tommerup.
 Ove Hvid Hansen, Holte.
 Margit Højmark, Gamtofte.
 Ib Agergaard Jensen, Assens.
 Verner Johansen, Aborg mk.
 Jens Erik Jørgensen, Østerby, Samsø.
 Poul Jørgensen, Brylle.
 Bent Flemming Larsen, Vinderød.
 Karl Erik Pedersen, Voldbro Skov.

Eksamenhold B 1960.

Kristian Rask, Ølholm.
 Erik Rasmussen, Knarreborg.
 Rigmor Rasmussen, Sønderby.
 Ulla Rasmussen, Otterup.
 Viggo Thestrup Schmidt, Allerup.
 Max Schmidt Sørensen, Tommerup.
 Hans Olav Østergaard, Strib.

B.

Elfriede Lisbeth Andersen, Glamsbjerg.
 Erik Paaske Christensen, Holte.
 Alice Frickmann, Glamsbjerg.
 Gunver Frickmann, Glamsbjerg.
 Hanne Gormsen, Glamsbjerg.
 Axel Graversen, Hesle.
 Tove Elkjær, Tommerup.
 Niels Vissing Jakobsen, Skovstrup.
 Gitte Jensen, Glamsbjerg.

Knud Erik Johansen, Glamsbjerg.
Bodil Grønnegaard Lauridsen, Langsted.
Jørgen Bruun Ludvigsen, Nårup.
Jørgen Saro Mogensen, Glamsbjerg.
Niclas Frederik Niclasen, Sørvåg.
Bodil Brems Nielsen, Glamsbjerg.
Margrethe Nielsen, Glamsbjerg.
Lotte Birkemose Pedersen, Glamsbjerg.
Karsten Vildbrad Petersen, Kærum.

*Vi ønsker gamle og nuværende elever en god jul
og et godt nytår.*

Marie Espensen. Per og Kirsten Juul. Tove Trier Rasmussen.

Johan og Anneke Kongstad. Julie og Rasmus Larsen.

J. Ikkala Rasmussen. Vagn Aage Østergaard. Andreas Worm.

Lis Brandt. Meta og Erling Kristensen.

M. og E. Jacobsen. Inger Ballegaard. Anna Skriver.

Hans D. Petersen. Karen Nielsen. Marie og Gunnar Olsen.

Bestyrelsen for elevforeningen

Lærer *Poul A. Jørgensen*, Hårby (formand).

Seminarieelev *Inger Omø*, Udby pr. Nr. Åby.

Gymnasieelev *Mogens Holtze-Jørgensen*, Nårup.

Gymnasieelev *Jens Erik Jørgensen*, Alsvej 31, Risskov.

Gymnasieelev *Jørgen Saro Mogensen*, Glamsbjerg.

☆

Husk ELEVMØDET søndag den 25. juni.

(Bemærk datoen).

Elevmødet bekendtgøres normalt ikke på anden måde.

Foreløbigt program:

Søndag den 25. juni.

Kl. 9.30: Flaghejsning.

» 10.00: Ungdomsgudstjeneste.

» 14.30: Friluftsskuespil, foredrag,
generalforsamling.

» 20.00: Underholdning og dans til kl. 12.

For deltagelse i mødet betales 6 kr. For kost betales særskilt.
Ønsker man at overnatte på skolen, må sovepose eller tæpper
medbringes.

Regnskab

19. november 1959 til 17. november 1960.

	Indtægt	Udgift
Overført fra forrige år	1 167 71	
Kontingent	1 580 00	
Salg af årsskrift	473 00	
Portogodtgørelse	380 00	
Indvundne renter	19 15	
Bonus	104 22	
Elevmødet	955 00	828 47
Årsskrift		2 550 78
Formandens udlæg		32 85
Forskelligt		110 55
Ialt.	4 679 08	3 522 65
<hr/>		
Bonus i Andelsbogtrykkeriet		104 22
Girobeholdning		106 60
Bankbeholdning		945 61
Balance.	4 679 08	4 679 08

Regnskabet gennemset. Intet fundet at bemærke.

Glamsbjerg, den 27. november 1959.

Holger Berg Olsen.

Medlemsliste for Glamsbjerg Fri- og Efterskoles elevforening 1960

Æresmedlemmer:

Fru Anna Skriver, Glamsbjerg
Lærer Christoffer Jørgensen
Lærer Gunnar Planck, Give.

Andersen, Alice K. H., Skydebjerg, Årup.

- A. A., lærer, Gymnastikhøjskolen, Viborg.
- Annelise, »Ellegård«, Sandager.
- Bente Bækgård, Bækgården, Kølstrup.
- Bente, Over Holluf, Odense.
- Dennis Ib, Sct. Jørgensgade 137, Odense.
- Eilif, Emtekjær, Assens.
- Ejvind, Vesterhøj, Gamborg, Kauslunde.
- Else Marie, »Prisak«, Nymark.
- Eyvind, Ingemanns Allé 195, Esbjerg.
- Hans Nylandsted, Nårup.
- Inge Lillelund, Gennersgade 12, Nyboder, Kbh.
- Inger, Stærmosé, Tommerup.
- Kaj, Østergård, Lungerne, Årup.
- Kai Holm, Mysundegade 1, Kbh. V.
- Keld, Godfredsvej 15, Bolbro.
- Kurt Chr., Flemløse.
- Lis, Glamsbjerg.
- Lisbeth. Mullerød, Flemløse.
- Lone, Skibhusvej 207, Odense.
- Niels Carl, »Grimerløkkegård«, Ejby.
- Niels Jørrén, Vester Skerninge.

Balle, Anders J., Hølevadgård, Sandager.

Bang, Ole, Verninge.

Beiskjær, Knud, Billesbølle, Årup.

Bendix, Inge, Sandager.

- Lis, Sandager.

- Bendt-Madsen, Inge, Bendtsminde, Nårup.
 Berntsen, Kaj, Strærup, Flemløse.
 Bertelsen, Anette, Båring, Asperup.
 Bild, Astrid, »Børsholt«, Horne.
 Bjerre, Kirsten, Fjellerup Højgård, Harndrup.
 Bjerrum, Ellen, Lundsberg, Flemløse.
 Bjørgmose, Rs., lærer, gartneriet »Bjørnemose«, Hårby.
 Bodi, Poul, Hedemarken, Refs-Vindinge.
 Boe, Alf, bogtrykker, Glamsbjerg.
 – Chr., Helnæs, Ebberup.
 Bolet, Marie, lærerinde, Ås børnehjem, Vildsund, Thy.
 Borre, Tove, Thoboholm, Tommerup.
 Brandt, Bente, Mariendal, Assens.
 – Poul, Mariendal, Assens.
 Broe, Arne, Rynkeby, Ringe.
 – Laurids, Søllinge, Pederstrup.
 Bønløkke, Birthe, Ringholm, Herrested.
 Carlsen, Hans, Helnæs, Ebberup.
 – Niels Henning, Helnæs, Ebberup.
 Christensen, Anne, Ellehøj, Ejby.
 – Bent, »Egelund«, Holte, Glamsbjerg.
 – Carl Hededam, kommunesekretær, Ryttervej 2, Tønder.
 – fru, Ellen Margr., Ved Husum Vold, Brøndshøj.
 – Ellen, Holevad, Sandager.
 – Hanne, Dærup, Glamsbjerg.
 – Hansine, »Banehøj«, Nårup.
 – Jørgen Møller, dyrlæge, Årup.
 – Lise, Hestagergård, Brylle, Knarreborg.
 – Ruth, Nårup skov, Nårup.
 – Svend Åge, Skydebjerg, Årup.
 – Tom, skoleinspektør, Farsø.
 – Aage E., Nymøllevej 15, Ørholm, Lyngby.
 Christiansen, Agnethe, Ny Ølstedgård, Brobyværk.
 – Aksel, ostehdl., Nørregade 37, Glamsbjerg.
 – Else, Nørregade 37, Glamsbjerg.
 – Gerda, Voldbro, Assens.
 – Kirsten, Lundsgård, Vøjstrup, Nr. Broby.
 – Margrethe, Ny Ølstedgård, Brobyværk.
 – Mona, Asperup mark, Nr. Åby.
 – Nils, Flemløse.
 – Poul Erik, Fåborgvej 37, Glamsbjerg.
 – fru Rigmor Mose, Carlsmindevej 9, Nyborg.
 Christoffersen, Anne-Marie, Horne.
 – Olav, »Helenehøj«, Vester Åby.

- Clausen, Jørgen, Dyrehøje, Rørmosehus.
 Clemensen, Birgit, Rutsker, Hasle, Bornholm.
 Danvig, fru, Bodil, Bellinge.
 Dideriksen, Gunnar, Nellesmose, Hårby.
 Dreisler, fru, Inger, Ida Mariesvej 8, Ålborg.
 – Jørgen, Ebberup.
 Ebbesen, Find Juul, Ebberup.
 – John, Lindehøj, Ebberup.
 Ellekjær, Ole, Bellingebro, Bellinge.
 Elkjær, Tove, Knarreborg.
 Ellemann, Jørgen, Egely, Årup.
 – Peder, Egely, Årup.
 Eriksen, Flemming, Hårslev, Gamby.
 – John, Verningevej, Tommerup, Knarreborg.
 Eskebjerg, Benny, »Nygård«, Kirke Søby, Flemløse.
 Eskildsen, Jørgen Chr., Kærby, Asperup.
 Espensen, Marie, Skolevej 9, Glamsbjerg.
 Fischer, Anne Marie, Andebølle, Bred.
 – Kirsten, Agersø skole, Agersø.
 Fog-Petersen, Claus, Sjødgården, Turup.
 – Vagn, Sjødgården, Turup.
 Frandsen, Ingrid, Brendekilde, Slagelse.
 – Vagn Marstrand, Dærup, Glamsbjerg.
 Frankov-Petersen, Tove, Køng præstegård, Glamsbjerg.
 Frantzen, fru Lydia, »Bakkebo«, Ebberup.
 Frickmann, Elsebeth, Glamsbjerg.
 – Henning, Glamsbjerg.
 – Henny, Stationsvej 1, Glamsbjerg.
 Fynbo, Frits Meyer, kbmd., Spøllinge, Pederstrup.
 Færch, Niels, Alstrup, Nr. Alslev.
 Gabel, Anders Møller, konsulent, Statens arbejdshus,
 Sdr. Omme.
 Garde, Ellen, Over Holluf, Odense.
 Gervig, Villy, Hundslev, Kølstrup.
 Gormsen, Hanne, Nørregade, Glamsbjerg.
 Groth-Christensen, Jens, »Højriis«, Lille Rise, Ærø.
 Halvgård, Anders Peder, Sønderby, Ebberup.
 Hammer, Marie, Bjørnemose, Ebberup.
 Hansen, fru Adelheid, Nørregade 12, Glamsbjerg.
 – pastor Aksel B., Brændekilde, Holmstrup.
 – Anne-Lise, Sønderbjerggård, Voldtofte mark, Turup.
 – Anny, Ørsted Hestehave, Nårup.
 – Arne Ellegård, Hølevad, Sandager.

- Hansen, Bent Arne, Vejlbj Skovgård, Røjle.
- Bodil Skjellerup, Hestehavegård, Nårup.
  - Else Marstrand, Dærup, Glamsbjerg.
  - Else Stærgård, Knarreborg.
  - Emmy, Båggø, Assens.
  - Erik, Over Holluf, Odense.
  - Erik, Helnæs, Ebberup.
  - Eva Ellegård, Hølevad, Sandager.
  - Eva, Hesle, Turup.
  - Frede M., »Damgård«, Lundager, Assens.
  - Frida, Sø-Søby, Flemløse.
  - Gerda, Nårup.
  - Grete, Langager, Helnæs, Ebberup.
  - Grethe, Sandager Brugsforening, Sandager.
  - Hanne Merete, Fraugde, Marslev.
  - Hans, Tingyden, Ebberup.
  - Henning Møller, Aborg, Assens.
  - fru, Ingeborg, Enggårdsgade 17, Kærby, Ålborg.
  - fru, Inger Margrethe, Højstrup, Havdrup.
  - fru Inger Marie, Elmelund, Turup.
  - Inger, Bredmade, Hornsyld.
  - Ingrid, Vistorp, Glamsbjerg.
  - Ingrid, lrs., Nørregade 12, Glamsbjerg.
  - Jens, Årø, Årø Sund.
  - Jens Peter, Sø-Søby, Flemløse.
  - Jytte, Nørregade 7, Glamsbjerg.
  - Jørgen, Gummerup, Glamsbjerg.
  - Jørgen, Brydegård, Ebberup.
  - Jørgen Wattson, Stenløse, Sct. Clemens.
  - Kirsten, lærerinde.
  - Knud, Søndergade, Glamsbjerg.
  - Leif Voigt, Tommerup skole, Knarreborg.
  - Lillian, Gamborg smedje, Kauslunde.
  - Marie, Skårup, Flemløse.
  - Marianne, Skovgyden, Millinge Mark.
  - Niels, Strandgården, Sandager næs.
  - Niels Holger, Mesinge.
  - Poul, Kølstrup.
  - Poul, Nygård Ølsted, Brobyværk.
  - Rasmus Gorm, Ebberup.
  - Ruth, »Avernakgård«, Fangel.
  - fru Sigrid, Kærum, Assens.
  - Sigrid, Livjærgade 21, IV, Kbh. Ø.

- Hansen, S. Bjørn, partisekretær, Stadfeldtsvej 11, Valby.
- Sonja, Helnæs, Ebberup.
  - Svend Åge, Rosengården, Maglebrænde, Stubbekøbing.
  - Svend Åge Grill, Fjeldet, Harndrup.
  - Åge Lindahl, Kølstrup.
- Harreby-Hansen, Bent, isenkræmmer, Vejle.
- Henriksen, Erling, Savværksvej 7, Glamsbjerg.
- Hans, Røjle Vestergård, Strib.
  - Kurt, Savværksvej 7, Glamsbjerg.
- Hestholm, Karl, Hestholmgård, Assens.
- Hillbrandt, Poul Johan, Gummerup Linie, Glamsbjerg.
- Hunniche, Inge-Marie, Harndrup.
- Ingerslev-Hansen, Anna, Voldbakke, Nr. Broby.
- Iversen, Grete, Ejlskov bageri, Nymark.
- Jacobsen, Børge, Søgård, Klipleve.
- Eigil, Gl. Stærmosse, Tommerup.
  - Elise, Langsted, Vemming.
  - Hans, Søndergade 64, Glamsbjerg.
  - Karoline, pens. lærerinde, Vesløs.
  - Vagn Ove, Teglværksvej, Glamsbjerg.
- Jakobsen, Inger, Holte, Glamsbjerg.
- Ingrid, Solevad, Fangel.
  - Irmgard, Nårup.
- Jensen, Alfred, Genner.
- Bent Holmegård, Strandby, Hårby.
  - Birthe, Trøstrup, Korup.
  - fru, Bodil Lebeck, Hjortekærvej 133, Klampenborg.
  - Chr. Lyth, Lille Hedegård, Veflinge.
  - Ellen Allerup, Ebberup.
  - Inge, Søndergade 51, Glamsbjerg.
  - Jens Erik, Søby, Flemløse.
  - Jens Peter Lasthein, Husby Bakkegård, Ejby.
  - fru, Karen, Kobbethuset, Flemløse.
  - Martin, Højstrupvej 62, II, tv., Odense.
  - Niels, Stævnegården, Martofte.
  - Ole Jørn, Lumby, Nr. Søby.
  - Ove, Helnæs, Ebberup.
  - Ove, Barløse, Sandager.
  - Poul Erik, Salbrovad, Sandager.
  - Poul H., Jernbanegade 1, Padborg.
  - Tove R., Skydebjerg, Årup.
  - Ulrik Juul, uddeler, Vesterløkke Brugsf., Bjært.
  - Vagn, Brylle.

- Jeppesen, Benny Elise, Vedtofte mark, Turup.
 – fru Doris, Møllegården, Nymark.
- Jespersen, Else, lærerinde, Esbern Snaresvej 10, Sorø.
 – Hans Aage, Urup, Maltbæk, Vejen.
- Jessen, Gerda, Hesle Nygård, Rørmosehus.
- Johansen, Else, »Strandhavegård«, Sønderby, Ebberup.
- Jokumsen, Ole, Skovsbo, Nårup.
- Jorsal, Vagn, Nygård, Skårup.
- Juul, fru, Kirsten Glamsbjerg.
- Jüne, fru Thora, Dyrhaugevej 9, I, Korsør.
- Jørgensen, Anker, Voldtofte, Flemløse.
 – Annegrete Vestergård, Båggø, Assens.
 – Arne, Skullerupsholm, Hvalsø.
 – Asta, Gamborg, Kaulsunde.
 – Bent Lykke, Veringe sydmark, Veringe.
 – Birgit, Harndrup.
 – Ellen, Roerslev, Blanke.
 – Erna, Å, Ebberup.
 – Flemming, Præsteskov, Nr. Broby.
 – Hans Rud, Køng Brugsf., Glamsbjerg.
 – Henning, Fåborgvej 3, Glamsbjerg.
 – fru Ida Eg, Pilegårdsvej 81, st. tv., Herlev.
 – Inge Marie, Kristinebjerg, Asperup mark, Nr. Åby.
 – Jørgen, Brylle, Knarreborg.
 – Jørgen, Helnæs, Ebberup.
 – fru Laura, Strandby, Hårby.
 – Mogens Holtze, Kildebjerg, Nårup.
 – Petrea, Roerslev, Blanke.
 – Poul, Å, Ebberup.
 – Ruth, Farstrup Hed, Farstrup.
 – Solvejg, Nørregade 11, Glamsbjerg.
 – Thorkild, Nørrebjerg, Marslev.
- Kappendrup, Gertrud, »Padesølund«, Årup.
- Kej, Poul, Kirke-Søby, Flemløse.
- Kirkegård Kristen, V. Skerninge.
- Kirketofte, Bodil, Østerbro 6, Tommerup.
- Knudsen, Anny, Tåstebjerg, Horne.
 – Birgit Barløse, Sandager.
- Kristensen, Elsebeth, Gamtofte skole, Assens.
 – Henning Hedemann, »Grønhavegård«, Sct. Clemens.
 – K. M., Ægypten, Asperup.
 – fru Gerda, Snarup mark, Kværndrup.
- Kristiansen, Hans-Jørgen, Solkrogen 7, Rungsted kyst.

Kvistgård, Ole, forstander, Nordsjællands ungdomsskole,
Helsinge.

Lange, Kaj Schmidt, Hårby.

Larsen, Bodil, Stenløsevej, Bellinge.

- fru Else Kobæk, Sønderborg.
- Else Møller, Flemløse.
- Hanne Eg, Skolevej, Glamsbjerg.
- Hans Juul, Søndergade 17, Glamsbjerg.
- Henning, Årø, Årøsund.
- Holger Planck, Tougholm, Hårby.
- Inge, Bregnemose, Nårup.
- Jørgen, Næsgård, Assens.
- Kaj Jørgen, Køng Toftegård, Glamsbjerg.
- Kaj, statsaut. revisor, Nyvej 12 B, Kbh. V.
- Marie Eg, Skolevej, Glamsbjerg.
- Mogens, Helnæs, Ebberup.
- Ole Henrik, »Bentshøj«, Husby, Ejby.
- Peer Lynggård, Møllevej 21, Hårby.
- Poul Eg, malermester, Teglværksvej 13, Glamsbjerg.
- Poul Erik, Kertinge mark, Kølstrup.
- Svend Eg, malermester Teglværksvej, Glamsbjerg.

Lauridsen, Hans, Holte, Nårup.

- Kirsten, Holte, Nårup.

Laugesen, Keld Grønbæk, Grundtvigsvej 46, Odense.

Lund, Børge, Kindertofte Frederikslund.

- Kurt, Verninge, Stubbekøbing.
- Lis, Stenbæksholm, Bøjden, Horne.
- Margit, Dybmose, Østergård, Årup.

Lyder Bodil, »Præstegården«, Svindinge, Fyn.

Lægteskov, Ingrid, Brunshuse, Ebberup.

Madsen, Annemarie, Nårup.

- Arne Find, Nårup.
- Bent Kjærulff, Glamsdalen 32, Glamsbjerg.
- Birgit, Rønnevej, Korup.
- Birgit, Holevad, Sandager.
- Børge Lehrmann, Horne.
- Erik, Sønderby, Ebberup.
- Erik, Dreslette, Flemløse.
- Grete Møller, Nårup.
- Gyda, Bredgade 77, Årup.
- Henning, Moselund, Årup.
- Ib Arne, Kirke-Søby skole, Flemløse.
- fru Margrethe Østerby, Østerled 1, st., Odense.

- Madsen, Marie, Møllevej 20, Hårby.
- Offer, Søholmshuse, Glamsbjerg.
  - Poul Erling, lærer, Dana«, Lohals.
  - Svend Erik, Horne.
  - Ulla Heedegård, Heedegård, Asperup.
- Magnusson, Else, Bredstrup, Pjedsted.
- Mahler, fru Marie Sloth, Myragergård, Onsbjerg, Samsø.
- Markvardsen, Karl Ove, Køng, Glamsbjerg.
- Martinussen, Kirsten, Nordskov, Martofte.
- Mikkelsen, Erik, Dærup frugtplantage, Glamsbjerg.
- Mogensen, Inge, Arresødalvej 14, Vinderød, Frederiksværk.
- Moltrup, Ally, Nørregade 27, Glamsbjerg.
- Bente, Nørregade 27, Glamsbjerg.
- Mortensen, Erling, Brylle, Knarreborg.
- Gudrun Ladegård, Kongsted, Fredericia.
- Mose, Arne, gartner, Bellinge.
- Poul, handelsgartner, Glamsbjerg.
- Mouridsen, Erik, »Ulvemose«, Ebberup.
- Munk, fru Birthe Seedorff, lægeboligen, Glamsbjerg.
- Møller, Arne, Fjelsted Møllegård, Gelsted.
- fru Gunhild, Petersgave, Kappel.
- Nicolaisen, Grethe, Roerslev, Blanke.
- Nielsen, Bent, Ravnebjerg, Holmstrup.
- Chr. Aaboe, Bodebjerg, Glamsbjerg.
  - Edel Birgit, Ebberup.
  - Ejgil, Helnæs, Ebberup.
  - Ejner Henning, Voldtofte vænge, Flemløse.
  - Ellen, Nr. Lyndelse, Nr. Søby.
  - fru Hanne, Carit Etlars Allé 21, Esbjerg.
  - Inge Lise, Rue Hedegård, Langesø.
  - Jens Jørgen, lærer, Staunstrup skole, Tappernøje.
  - Johannes, sognefoged, Mindegård, Skydebjerg, Årup.
  - Karen, pens. lærerinde, Glamsbjerg.
  - Karin Hein, Horne.
  - Karla, Holmstrup planteskole, Holmstrup.
  - Keld, Røjle.
  - Leon, boghdl., Islands Brygge 21, Kbh. S.
  - Mogens, brugsf., Helnæs, Ebberup.
  - Mogens Østergård, Hårslev, Gamby.
  - fru Signe Stenbæk, Mariendals Allé 1, Slagelse.
  - Tage Grønfeldt, lærer, Ivarsvej 27, I, Odense.
  - Viggo, Øksnebjerg, Assens.
  - Åse, Skydebjerg, Årup.

- Nilausen, Knud Ole, Gammelgård, Veddelev, Roskilde.
 Nøhr, Kirsten, Koppenbjerg, Flemløse.
 Olling, Karen, Nordskov, Martofte.
 Olsen, Bent Tolberg, Ny Rosengård, Højrup, Glamsbjerg.
 – Birte, Solrød Strand.
 – Mogens Lykke, guldsmed, Oehlenschlägersvej 6, Odense.
 – Ejner, Holte, Glamsbjerg.
 – Gerda, mosteriet, Refs-Vindinge.
 – Gunnar, Emtekær, Assens.
 – Jegwann, Fasanvej 5, Esbjerg.
 – Tove Tolberg, Holte, Glamsbjerg.
 Omø, Inger, Udby pigehjem, Nr. Åby.
 Ottosen, fru Ingrid, brugsf., Espe.
 Overgård, Inger, Lyomskovgård, Ellinge, Refs-Vindinge.
 Oxenvad, Karen, lærerinde, Pasopvej 63, Svendborg.
 Pedersen, fru Astrid Mose, Nygade 23, Nakskov.
 – Benny Lunde, Voldtofte, Flemløse.
 – Bente, Flemløse.
 – fru Doris, Føns skole, Nr. Åby.
 – Einar Lindegård, Tværgade 27, Ringe.
 – Erling, Udby, Nr. Åby.
 – Grethe, Solvang, Bråby.
 – Helge, Ørsted, Rørmosehus.
 – Helge, Holmstrup.
 – Holger, Søndermark, V. Skerninge.
 – Ingrid, Bukkerup, Glamsbjerg.
 – Johannes, »Æresager«, V. Skerninge.
 – fru Kathrine, Bellinge.
 – Kirsten Holm, »Nørgård«, Nilsted, Løgstør.
 – Knud, »Ejershåb«, Fjellerup, Harndrup.
 – Lilian, Vintergården, Helnæs, Ebberup.
 – Lis Ahlmann, »Østerlund«, Båring Bakke, Asperup.
 – fru Margrethe, Strandby, Hårby.
 – Ole, Glamsdalen 14, Glamsbjerg.
 – P. A., arkitekt, adr. Bygmester R. Pedersen, Glamsbjerg.
 – Peter, Dyvig, Nordborg.
 – Poul Møller, Refs-Vindinge.
 – Tage, Dømmestrup, Fangel.
 – Tove, »Højlund«, Vesemose, Flemløse.
 – Åse, brugsf., Kerteminde.
 Petersen, Ane Vibeke, Kærum skole, Assens.
 – Flemming, Langstedgård, Østerby, Fejøl.
 – Gerda Borg, Højrup, Glamsbjerg.

- Petersen, fru Gudrun, Højbjerggård, Glamsbjerg.
- fru Inger Brixtofte, »Æbelholt«, Frederiksværks-
gade 145, Hillerød.
  - John, Bærholm, Glamsbjerg.
  - Leif Arne, Dreslette, Flemløse.
  - Møller Voigt, Rubenlund, Oure.
  - Åge, Vamgården, Hald.
- Pilegård, Erik, Strandgade, Hårby.
- Poulsen, Gurli, »Mosegård«, Langeskov.
- Inge, Køng, Glamsbjerg.
  - Jørn, Horne.
- Rasmussen, Anna Elise, maskinfabrikken, Glamsdalen,
Glamsbjerg.
- Anna Marie, Bæring, Sandager.
  - fru Astrid, maskinfabrikken, Glamsdalen, Glamsbjerg.
  - Benny, Gamtofte, Assens.
  - Bent, maskinfabrikken, Glamsdalen, Glamsbjerg.
  - Birgit, Koppenbjerg, Flemløse.
  - Ella, Ebberup.
  - Erik, Kertinge, Kølstrup.
  - Erling, »Jægergården«, Sletterød, Harndrup.
  - Gert, Snave mølle, Flemløse.
  - Finn, Kertinge, Kølstrup.
  - Hanne, »Lille Padesøgård«, Årup.
  - Hans Erik, Ny Visbygård, Ullerslev.
  - Inge, Ådal, Glamsbjerg.
  - Jens Møllerhøj, ingeniør, Jasminvænget 4, Odense.
  - fru Liss, Skolevej, Knarreborg.
  - Ove, bryggeriet, Glamsbjerg.
  - Per Rønne, Tage Hansensgade 9, III, Århus.
  - Poul, Skjoldemosegård, Tommerup.
  - Poul Erik, Bjørnemose, Ebberup.
  - Rasmus Lohmann, Åsum, Odense.
  - Rasmus Peter, Abildskov, Nr. Broby.
  - Sigrid, Vejrup, Brænderup.
  - Sven Eriksen, Glamsbjerg.
  - Tove Dahl, Snave, Flemløse.
  - Åge, Dømmestrup, Fangel.
- Rechnagel, Jytte, Bredstrup, Pjedsted.
- Rubæk, Inga, damefrisør, Nyborg.
- Ruegård, Karen, Ruegård, Flemløse.
- Røge, Quolsgaard, mejeriingeniør, Rosenørnsvej 41, Odense.
- Råhaug, Preben, Råhauggård, Sandager.

- Sandager, Niels, Elmelund, Flemløse.
 Scheibel, Kurt, Genner, Sønderjylland.
 Schmidt, Jens, Kollund, Sønderjylland.
 – Ove, Fåborgvej 41, Glamsdalen, Glamsbjerg.
 Seedorff, Annette, lægeboligen, Glamsbjerg.
 Sigersen, fru Inge, adr. Eyvind Johansen, Assens.
 Sigerstrøm, fru Agnes, mejeriet, Horne.
 Simonsen, A. J. kontorchef, Vesterbrogade 175, I, Kbh. V.
 – fru Grethe Holm, Hagesholm, Hørve.
 – Margit, Gummerup, Glamsbjerg.
 Sonne, Lise, Lilleje, Rutsker, Hasle, Bornholm.
 Stavensø-Jacobsen, Leo, Kongsted, Fredericia.
 Steen-Hansen, Albert, Store Snøde, Langeland.
 Stenderup, Henning og Ingrid, brugsf., Holmstrup.
 – Johannes, Vestergade 22, Toftlund.
 Storm, Jutta, »Aserhøjgård«, Helnæs, Ebberup.
 – Mary, Lindegård, Helnæs, Ebberup.
 Stougård, Jørgen, Skallebølle, Tommerup.
 Svanholm, Niels, Sandager næs, Sandager.
 Sønderlyng, Jørgen, Benedikts Allé 5, Fruens Bøge.
 Sørensen, Asger, Kertinge, Kølstrup.
 – Bente, Andebølle, Bred.
 – Ejnar, Frisbæk skole, Nr. Snede.
 – Knud Friis, Flemløse.
 – Lilly, »Brolund«, Harndrup.
 Thode-Carlson, Jørgen, Barløse-Tårup, Assens.
 Thomsen, fru Birthe Bech, Benediktsgade 24, Odense.
 – John, Stenløse, Sct. Clemens.
 – Ole Sommer, Martofte mark, Martofte.
 Thorndahl, Kirsten, Dortheavej 77, Kbh. NV.
 Thygesen, Knud, Søndebro, Langeland.
 Top, Jens Ove, Brylle, Knarreborg.
 Tornfeldt, Nina, »Skovly«, Harndrup.
 Trapp, Finn, Sønderby, Ebberup.
 Traun, Edel, postassistent, Middelfart.
 Tukjær, Edvard, Bøgebjerg, Nårup.
 Uhrenholdt, Poul, lærer, Hørve.
 Vejrup, Elin Lykke, Moselgade 12, IV, th., Kbh. S.
 Vester, Bent Erik, Savværksvej, Glamsbjerg.
 Volkersen, Birthe, Storvorde.
 Weilby, Alfred, bagermester, Glamsbjerg.
 Wessel, fru Anna, Kalørvej, Korup.
 Østergård, Jørn, Glamsdalen, Glamsbjerg.
 Agård, Anne Marie, Flemløse.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Gunnar Olsen: Europa-Haus	3
Jørgen Larsen: Dygtiggørelse – opdragelse!	11
Poul A. Jørgensen: Velfærdsstat og åndsliv	17
Annelise Hollemann: Til olympiaden i Rom	22
Mindeord	26
K. Vilbrad Petersen: Hollandsturen 1960	29
Nyt fra gamle elever	33
Noter v. Gunnar Olsen	38
Marie Olsen: Fra november til november	43
Jubilæum	53
Efterskolen 1959–60	59
Eksamensholdet 1960	62
Hilsener	65
Bestyrelsen for elevforeningen	66
Oplysninger om elevmødet	66
Regnskab	67
Medlemsliste for Glamsbjerg Fri- og Efterskoles elevforening 1960	68